

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pekt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Ryiltér pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Tisza István Eöcsben.
- Az Aradi Tornaegyesület ügye.
- A „Tribuna” házatavasa.
- Léghajósok halálos szerencsétlensége.
- Gyermekrontó földesur.
- A Szanin-pör tárgyalása.
- Visszaélések az arad - kikindai vasutnál.
- Cook megőrült?
- Szerző jelen!
- Vissza a fegyházba.
- Megvan a bécsi gyilkos.
- Tarkaságok.

Az egyetlen ut.

Arad, november 26

Wekerle Sándor ma meglátogatta Tisza István grótot, aki kétségen kívül azért jelent meg Budapesten, hogy a király meghívólevelét átvegye. A két államférfiu hosszasan tanácskozott egymással, s e tanácskozás ma a politikának jelentőségben első eseménye. Bizonyos, hogy a tárgyalások a válságról folytak; hogy mire vezettek, mi céljuk volt, arra bajos választ kapni. Egy negatív valószínűség van: arról nem lehetett szó, hogy Tisza kormányt, kabinetalakítást vállaljon. Tisza István gróf különben már szombaton megjelenik a királynál. Mikor utoljára volt a királynál s a felség a politika válságos napjaiban régi miniszterelnökének a tanácsával kívánt élni, akkor a mainál jóval komplikáltabb volt a helyzet, a bankharc akkor dult a legjavában s a többség nem tárta fel elég őszintén álláspontját a király előtt. Kossuth

Ferenc pedig, aki akkor egy nagy többségnek a vezére volt, még nem győződött meg az önálló bank kivívásának lehetetlenségéről s valahányszor Bécsbe ment, nem tudta függetleníteni magát attól a hatástól, amit reá egy esetleges pártszakadás gondolata gyakorolt. Tisza István gróf akkor a legtárgyilagosabban s alkotmányos felfogásához következetesen azt ajánlotta a királynak, hogy a kibontakozást a többség útján keresse, mert más megoldás el nem képzelhető.

Két vélemény volt akkor a kormányban. A 67-es, közös bankos álláspont, amely a katonai követelések hangoztatása alapján állt s a közös bank szabadalmát meghosszabbítani hajlandó lett volna és a 48-as miniszterek véleménye, akiket Justh az önálló bankhoz szögeztet le s ez alapon kérték a többség számára a kormányt. Gyors elhatározás akkor sikerrel járt volna. Ha Kossuth már akkor látja az önálló bankért megindított akció kivihetlenségét s már akkor nemcsak hirdetni kezdi, de érvényre is juttatja pártjában a bölcs mérséklet politikáját, ezzel a taktikai lépéssel nemcsak párja többségét, de a hatalmat is sikerült volna megszereznie a maga számára. Ez az elhatározás azonban addig késedelmeskedett, amíg a függetlenségi pártban felülkerekedtek Justh hívei s Kossuthnak leszavaztatást kellett elszenvednie. Előbb egy kudarc a pártban s aztán tetézte ezt a csalódást a mostani bécsi

tárgyalások eredménytelensége. Mert, amikor Kossuth megszűnt a többségi párt vezére lenni, Bécs is szépen kinullázta mindazon javakból, amit egy többségi vezérnek hajlandó lett volna megadni. A mérsékelt politikájának a hirdetése pedig csak addig volt kedves zene a bécsi füleknek, amíg Kossuth megmutathatta hatalmas táborát, mely kész őt tüzön-vizen keresztül követni.

Azzal a sakkhuzással, amelyet a Justh-párt elkövetett, nemcsak a függetlenségi párt omlott össze, de rosszabbodott Bécsben a nemzet kívánalmainak sorsa is. Most már nem a törvényhozás abszolút többsége nevében beszél Kossuth, vele szemben most már felcseperedett egy hatalmas ellenzéki tábor, mely kicsinyelni fog mindent, amit a kormány elér, mely felforgat mindent, amit a kormány kezdeményez.

Hogy Tisza István grófnak mi lehet most a helyzetről a véleménye s hogy elvonultságából Wekerle miért hivatja királyi tanácsadásra a régi miniszterelnököt, ennek okát igazán még csak sejteni sem lehet. És értelmetlen az a diadalmálmor is, amit ennek a meghívásnak a pusztá hire is a kormány köreiből keltett. Hiszen Tisza István gróf más tanácsot alig adhat a felségnek, mint hogy a kibontakozást a kínálkozó többség útján keresse s a királynak annál könnyebb megfogadnia ezt a tanácsot, mert hiszen ez a többség most már nem a Kossuth-párt, hanem egy

Taifun.

(Dráma 4 felvonásban. Irta: Lengyel Menyhért. Bemutató előadás.)

Az új drámairodalom legerősebb tehetségének, Lengyel Menyhértnak legújabb darabját, „Taifun” mutatták be ma este. Lengyel Menyhért új darabjával hatalmas lépéssel vitte előre a régen pangó magyar drámairodalmat és hitet kelt a csüggedőkben az iránt, hogy igenis van még magyar drámaírói talentum, illetőleg lett egy olyan ragyogó tehetség, mely nimbuszt, hírnevet és becsületet szerez a magyar szellemnek. Mert Lengyel Menyhért darabja most kezdi meg diadalmos útját a művelt világban és a hol megismerik, úgy fogják ünnepelni a szerzőt, mint a kultúra egyik kiválasztottját, a szellemi arisztokraták egyik legkiválóbbját és az ő ünnepeltetéséből egy kis fény ki fog jutni a mi szegényes irodalmunknak, melynek küzködő világából kelt utra Lengyel Menyhért tündöklő zsenije.

Egy darab történelmet visz színpadra Lengyel Menyhért a Taifunban. A legkulturáltabb nemzetnek, a japánnak kulturakatonáit mutatja be, amint elárasztják a világot, hogy mindent, amit a régi kulturnemzetek évezredek óta termeltek, öt pár év alatt megtanulva, úgy értékesítsék, hogy annak tökéletesbitett eredményeivel az ő presztizsük alá kerüljön az egész

világ. A nagy intelligenciájú, a nagy intellektuel sárga faj szuprémaciájának előre vetett képe ez a darab, a vénhedt, degenerált európai kultúra felett. Ijesztő gyorsasággal és legyőzhetetlen erővel közeledik a sárga veszedelem, melynek patuljai itt járnak, itt élnek közöttünk, tanulva, okosodva és alapot gyűjtve a valamikor megindító dőntő küzdelemre. Csupa nagy erény sorakozik itt harcban, kétségbeesítő degenerációval szemben. A markáns akaraterő, a szent kötelességérzet, a fanatikus hazaszeretet, a fatalizmus kohójában megedzett lemondás ellen kit küldünk mi csatába? A modern kultúra gerinotel torzszülöttei. Lindner, egy neuraszteniás, alkoholista, Nietzsche Übermenschének legkristályosabb inkarnációja áll ott képviselőnkben és drasztikummal igyekszik tekintélyt szerezni a lebilincselő szerénység, filozofikus nyugalom és imponáló tudás felett. Lengyel Menyhért japánjai válogatott harcok. Tokeramo, maga Nippon és Lindner maga Európa, melynek organizmusát halálos kórok emésztik. Az új eszmék küzdőinek elkecseregett hadjárata a konzervatív elmaradottsággal, a tett propagandájának véres munkája a jezsuiták lélekpusztítása ellen, minden új küzdelem és régi ellentét mint ha azon volna, hogy elpusztítsa ezt a régi nagyságon élősködő ó-világot és helyet csináljon egy új kulturának, a japáninak.

Egy darab történelem Lengyel drámája és

mintilyent, késő századok kutfőnek fogják használni annak a megírásához, hogy milyen erők mérkőzése eredményezte a bekövetkezett sárga uralmat.

De mint etnografikus kép is rendkívül érdekes a Taifun. Az egész nap serényen dolgozó tudós társaság az est eszálitával levetkőzi a magára öltött európai mezt, lelket és ruhát cserélve maga köré varázsolja a távoli otthon bűbajos hangulatát és könybe borult szemekkel mereng el napsugaras, krizantémumos emlékeire. Megindítóan szép és a lelkünkbe markol az a kép, mely ott kísért mind a négy felvonáson keresztül. A rajongó együttérzés, a közösen vállalt nagy misszióknak sikere, egymás támogatása egy közös célért, Japán nagyságáért, a hatalmas mikádó tetszéséért.

Szebb, színeesebb, megkapóbb és érdekesebb darabot nem irt még magyar szerző, de a világirodalomban is előkelő helye van Lengyel darabjának és ha a japán irodalom még nem talált formát nemzeti törekvéseik irodalmi kifejezésére, le kell fordítani még japán nyelvre is Lengyel darabját, melyben a nagy japán törekvések egy lángelme meglátásával vannak kodifikálva.

Ma, mikor aligha van művelt ember, aki ne olvasta volna el, vagy ne olvasott volna a Taifunról, felesleges munka volna a darab meséjét elmondani. Izgató, érdekes dráma a Tai-

se hideg, se meleg, szintelen pártkeverék.

Tisza is, s esetleg a meghallgató többi szabadelvű politikusok egyéb tanácsot alig tudnak adni a királynak, minthogy nevezze ki újra a mostani kormányt, ha övé a parlament többsége.

Ha Tisza gróf tanácsának több nyomatéka lesz a királynál, s a felség megadja azokat a módokat, amelyek a mai helyzetben való kormányváltást lehetővé teszik, akkor az ő kihallgatásának döntő szerep jut; ha egyebet vár tőle a korona, más tanácsot, akkor az ő megjelenése és fogadtatása se változtathat a helyzeten.

Tisza István Bécsben.

Holnap lesz a kihallgatás. Wekerle és Tisza tanácskozása.

Távirati tudósítás.

Arad, november 26.

A mai nap politikai eseménye az, hogy Tisza István gróf ma reggel Budapestre érkezett, hosszasan tárgyalt Wekerle Sándor miniszterrel, akivel együtt már az éjjel Bécsbe utazott. A nevezetesebb esemény holnap lesz, amikor Tisza István és Wekerle Sándor kihallgatáson jelennek meg a királynál.

A nagyfontosságú eseményekről, a mai tanácskozásokról és Tisza István gróf álláspontjáról itt következik fővárosi tudósítónk részletes jelentése:

Tisza és Wekerle Bécsben.

— Justh kihallgatása.

Ejjel jelenti tudósítónk:

Tisza István gróf és Wekerle Sándor miniszterrel ma éjjel Bécsbe utaztak és már holnap kihallgatáson jelennek meg a király előtt. A király először holnap délután 3 órakor Tisza

fun, amit meg kell néznie mindenkinek, mert nem is lehet másképp.

Forróbb, impozánsabb bemutató előadásra nem emlékezünk a közel múltban. A nagy stílusú darab bemutatójára és az előadásban személyesen megjelent szerző tiszteletére még az orkeszter is megtöltötte a publikumot. És várakozásában teljes kielégítést nyert a közönség. Szébb, gondosabb, művészebb előadást vidéki színpadon még nem produkáltak. Valóságos versengést fejtettek ki a szereplők, hogy minél nagyobb diadalra vigyék Lengyel Menyhért remek darabját.

A feltétlen elismerés és tartózkodás nélküli bámulat hangján emlékezünk meg Beregi Sándorról, dr. Tokeramó kreálójáról. Mai alakítása dátum lesz művészi pályafutásán és a magyar színművészet leghivatottabbjai és legelső közé fogjuk számítani. Nemes művészzel, kerülve az olcsó fogásokat, nagy intelligenciájú alakítással lepelt meg bennünket és a nagy közönség elragadtatása, zajos elismerése egyik legszebb emléke lesz a zseniális művészeknek. Az illusztris szerzőt ünneplő tapsok egyképen szóltak Tokeramó mesteri alakítójának, Beregi Sándornak. A fő női szerepet, Ilonát Novák Irén kreálta. Szépet produkált, de nem láttuk olyan nagynak, mint amilyenhez Novák Irén excelláló művészete szoktatott bennünket. Az első felvonásban túl gyors beszédében nem érvényesültek szerepének szépségei, a második felvonásban erőtlennek láttuk. Kitérésében nem volt meg az az erő,

Istvánt fogadja külön kihallgatáson, utána pedig Wekerle Sándort.

Habár a holnapi naptól döntés nem igen várható, e két kihallgatás mégis nagyjelentőségű a válságban. Tisza Istvánhoz közelálló körökből arról értesülünk, hogy Tisza gróf a mai tanácskozásokon hangoztatta, hogy a jelenlegi helyzetben egyáltalában nem szándékozik az aktív politikában részt venni. Azonban ennek dacára nincs kizárva, hogy a meglepetésszerűen előtérbe nyomult események Tisza István álláspontját is megváltoztatják és a visszavonult politikus esetleg elfogadja a király deignálását és mint miniszterelnök vállalkozik a pártokkal való tárgyalásokra. Ma még azonban sem ő, sem híveinek nagy része nem hajlandók álláspontjukon változtatni.

Ha Tisza tehát, amint valószínű, nem vállalkozik szerepre, a király már holnap megbeszéli Wekerle miniszterrel a legközelebbi kihallgatások ügyét. Ebben az esetben holnap megállapítják a kihallgató politikusok névsorát, akik között valószínűleg elsősorban Justh Gyula fog a király elé járulni.

Tisza a Nemzeti Társaskörben.

A Nemzeti Társaskör helyiségeiben megjelent ma este Tisza István gróf, akit hívei lelkes ovációkban részesítettek. Tisza csak röviden nyilatkozott a politikai helyzetről. Rámutatott arra, hogy a válság igen komoly, mire többen a társaskör tagjai közül azt hangoztatták, hogy ideje lenne most már a 67-es pártok tömörülésén dolgozni. Tisza kijelentette, hogy ezt most nem látja időszerűnek és álláspontját híveinek nagy része helyeselte.

A Justh-párt véleménye.

A függetlenségi- és 48-as pártkörben ma élénk vita folyt a politikai helyzetről és különösen Tisza István gróf szerepéről. Általános volt a meggyőződés, hogy Tisza közismert elvi álláspontja miatt ez a kihallgatás nem fog pozitív eredménnyel járnival, de a következő na-

minek meg kell ragadni, le kell nyügözni, szinte meg kell dermeszteni a hallgató idegeit. Be tudhatjuk ezt a premierrel járó lámpaláznak és hisszük, hogy a következő előadásokon Novák Irén igazi művészete fog ragyogni ebben a hálás szerepben. Kitűnő volt Lindner szerepében Ditrói Mór; markáns színekkel, kiváló művészkvalitásának minden erejével játszott meg nehéz szerepét, teljes sikert aratva nagyértékű alakításával. Nagyszerű Kobayasi volt Várnay. Hironari szerepében figyelemre méltó talentumról győződünk meg Ajtay Odónnál. Kis szerepet adott nagyon jól Polgár. Zalay Margit kitűnően eltalálta a hangot Hempel Teri szerepében és a közönség tetszése jutalmazta rokonszenves szereplését. Megbotránkoztató Kulcsár szereplése Bruck szerepében. Legalább annyi fáradságot vehetett volna magának, hogy megtanulja szerepét, mert valami értékes alakítást úgy sem vártunk tőle. Az indolencia mindig megróvándó, kétszeresen akkor, mikor a jelenlévő szerző iránti tiszteletlenséggel párosul. Kis szerepet játszottak nagyon jól Szendrey, Leövey és Gerő. Az első felvonás japán motívumokon épült pompás kisdalt komponált Csányi Mátyás, a színház zseniális karmestere. Stilszerű, gondos rendezés tette tökéletessé a forró est sikerét. Az ünneplő hangulat az első felvonás végén tiszter, a második végén tizenötös és még az előadás végén is sokszor szólította a lámpák elé a kitűnő szerzőt és a szereplőket.

Horovitz Gusztáv.

pok mégis változást fognak hozni a helyzetben.

Justh Gyula még mindig betegeskedik és ezért nem volt jelen a pártkörben.

Tisza és Wekerle tanácskozása

Budapesti tudósítónk jelenti: Tisza István gróf legközelebbi kihallgatásra megy a királyhoz. Tisza ma reggel óta Budapesten tartózkodik. A gróf a legutóbbi napokat Debrecenben töltötte, ahol a református egyházkerületi közgyűlésen vett részt. Tisza grófot röviddel megérkezése után meglátogatta a Fasorban levő lakásán Wekerle Sándor miniszterelnök. A miniszterelnök ismertette Tisza gróffal a válság mai állapotát. Politikai körökben híre terjedt hamarosan a találkozásnak és a legkülömbözőbb kombinációkat fűzték hozzá. Beszéltek újabb kooperációs terv híreiről is.

Valószínű, hogy a két politikus beszélgetése kölcsönösen csak informatív jellegű volt. Wekerle és Tisza legközelebb Bécsbe utaznak és valószínűleg még aznap kihallgatáson jelennek meg a király előtt.

Tisza álláspontja.

Tisza István gróf királyi kihallgatása politikai körökben nagy figyelmet és érdeklődést kelt. Olyan helyről, a hol Tisza István nézeteit ismerik, az egykori miniszterelnök gondolkodásáról a következőket mondják:

— Tisza István gróf tudvalevően a legelészantabb ellenfele az általános választási reformnak. Minden irányú radikális választási újítást a magyar nemzet veszedelmének tekint és féltő gonddal óvja az államfőntartó magyar faj ható erejét és közéleti munkásságát. E fölfogásából is nyilvánvaló, hogy a Justh-féle radikális reformnak határozott ellensége, de egyáltalában nem szívesen látja az általános választói reform megalkotását sem. Tudja azonban, hogy az erre irányuló követelést Kristóffy kezdeményezte és ezért ha már választania kell, inkább választja az Andrássy Gyula gróf reformját. De e reform megalkotásában sem kíván részt venni. És mindaddig, a míg e reformot a parlament meg nem alkotja, távol kíván maradni minden politikai működéstől. De ha támogatásra hívnák föl, épen gondolkodásánál fogva inkább az Andrássy-Kossuth-kormányt és reformját támogatná, mint a Justh-féle kombinációt.

Hogy minő véleményt mond majd Tisza István gróf a királynak, arról természetesen ma senki számot nem adhat, de éppen a fönnebb elmondott okokból mindenki szinte bizonyosra veheti, hogy Tisza István gróf a békés megoldást ajánlja majd a felségnek és alkalmasint az Andrássy-Kossuth-kormány mellett fog állást foglalni. Nem lehetetlen az sem, hogy arra fogja kérni ő felségét, adjon módot és eszközt arra, hogy az Andrássy-Kossuth kormány hatékonyan mozdíthassa elő a konszolidáció művét, ami éppen olyan érdeke a dinasztának, a nagyhatalmi állásnak és Ausztriának, mint Magyarországnak.

Ha a király a jövő heti kihallgatások után csakugyan visszatérne a mostani kormány programjára, Tisza István gróf ebben az esetben sem venne részt az aktív politikai küzdelemben mindaddig, amíg a most függő kérdéseket a parlament el nem intézi. Azután — nem lehetetlen, hogy Tisza és Andrássy újra egymásra találjanak a politikában.

A „Tribuna“ házavatása.

Román ünnepek Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

A magyarországi románok vezető emberei ugyszólván teljes számmal Aradra érkeztek ma, hogy a Tribuna nagy ünnepélyén, amelylyel újonnan épített házát felavatja, résztvegyenek. Itt lesznek a magyarországi román sajtó és a bukaresti előkelőbb organumok képviselői is. Képviseleti magát a „Gazeta Transilvaneiei“, (Brassó) a „Lupta“, (Budapest) a „Tara Naastra“ (Nagyszeben), a „Libertatea“, (Szászváros) a „Gazeta de Dumineca“, (Szilágysomlyó) a „Drapelul“ (Lugos) és a bukaresti lapok közül az „Adeverul“, „Minerva“ és „Universul“.

Képviseleti magát az ünnepélyen az országgyűlési nemzetiségi párt is. Ott lesznek az Aradon lakó Oncu Miklós, Suciu János, Pop C. István és Goldis László orsz. képviselőkön kívül Lucaciu László, Vajda Sándor, Maniu Gyula, Popovics György, Damián Vazul, Mihali Tivadar, Vlád Aurél, Hodzsa Milán, Bella Mátyás orsz. képviselők stb.

Részt vesznek ezeken kívül a nagyszabású ünnepeken a különböző magyarországi román egyesületek küldöttségei. Az ország minden részéből érkeztek már küldöttségek és vendégek: Nagyváradról, Nagyszebenből, Brassóból, Orsováról, Besztercéről, Abrudbányáról, Oravicáról, Szatmárról, Lugosról és Budapestről.

A vendégek jó része ma este érkezett meg. A pályaudvaron ünnepi fogadtatásban részesítették őket, este pedig a Fehér-Kereszt éttermében társasvaosora volt. A házavatás, a banket és a koncert holnap lesz, ezekkel azonban még nem érnek véget az ünnepek. Mihali Tivadar, a nemzetiségi párt elnöke, vasárnap délelőttre politikai értekezletre hívta össze a nemzetiségi képviselőket. Az értekezlet a Tribuna nagytermében lesz és azon a nemzetiségi képviselők majdnem teljes számmal megjelennek. Az értekezlet célja, hogy a nemzetiségi párt a politikai válsággal szemben állást foglaljon.

A politikai értekezlet után egy sajtóbizottság fog ülést tartani. A magyarországi román újságírók ugyanis már régen szándékoznak egy újságíró-egyesületet, szindikátust alakítani erkölcsi és anyagi érdekeik védelmére. Az eddigi kísérletek azonban nem vezettek eredményre, mert a belügyminiszterium nem hagyta jóvá a felterjesztett alapszabályokat. A vasárnapi ülésen valami más uton, esetleg társadalmi szervezkedés útján akarják biztosítani a magyarországi román újságírók helyzetét.

A Tribuna új palotája, amelynek holnap lesz a felavató ünnepélye, a Deák Ferenc utcában van, nyugodt, modern, egyszerű stílusban megépítve. Az egyemeletes, barátságos épület földszintjén több üzleti és kiadóhivatali helyiség van. A Tribuna az új épületben egy román könyv- és papirkereskedést létesített, amely a román irodalom termékeivel gazdagon fel van szerelve. A földszinten van a modernül felszerelt expedició helyiség is. Innét az udvarba nyulik egy szárny, ahol a tágas és világos beüszesedő terem, ezalatt pedig az ügyesen megkonstruált gépterem van elhelyezve, a higiénikus szempontból megkövetelendő, megfelelő mosó- és mellékhelyiségekkel. Rendkívül szerencsésen van megoldva a helyiségek egybekapcsolása. A gépteremből közvetlenül a betüszesedő terembe, innét pedig közvetlenül a szerkesztőségi helyiségbe lehet jutni. A szerkesztőség az emelet három tágas utcai terméből áll.

Általában az egész ház, modern formájával, kitűnő világításával, barátságos kifestésével határozottan kellemes benyomást kelt.

A megérkezett vendégek tiszteletére ma este a Fehér Kereszt szálloda különtermében ismerkedési estély volt, melyen az aradi románság előkelői nagy számban voltak jelen. A házfelavatás holnap délelben 12 órakor lesz, melyet egy banket követ. Este nyolc órakor hangverseny, utána pedig táncmulatság lesz.

Léghajósok

halálos szerencsétlensége.

Mit terveznek a németek.

— Távirati tudósítás. —

Arad, november 26.

A repülőgép és léghajó használatának gyors haladását mutatja az is, hogy a németek máris arra gondolnak, mint tegyék lehetővé a légi utazás alkalmával a tájékozást. Fritz Lux mérnök a német mérnök-egyesület egyik kerületi ülésén ismertette erre vonatkozó módszerét. A tájékozást drótnélküli elektromos hullámokkal akarja megoldani, mely hullámokat az egész országban helyenkint fölállított feladó-állomásokról meghatározott időnkint, mint a világítótoronyok fényjeleit adnak. A jeleket a légi járműveken felszerelt egyszerű felvevő készülék mutatná. Az országot körökkel állomásokra osztanák föl; e körök középpontja egy-egy helység volna, hol a feladóállomást elhelyeznék, a körök sugara pedig a drótnélküli hullámok hatástávolsága volna. Németországra nézve kidolgozta a részletes tervet és az egész befektetést százezer márkára teszi, míg az amortizációval és a főtartási költségekkel együtt az évi kiadás harmincezer márka lenne, amennyibe évente egyetlen világító-torony főtartása is kerül.

Amíg a németek így tervezgetnek a léghajó-közlekedésről, addig két német léghajós halálos katasztrófájáról érkezik hír Fiuméből. A Buccari felett levő Osztravica hegy mellett, a bokrok között, egy galyakat gyűjtőgető aszszony egy vérbefagyott holttestet talált. Nyomban értesítette az esetről a csendőrséget, ahonnan kimentek a szerencsétlenség színhelyére. A holttest ruházatának zsebeit átkutatták. Találtak az iratai között névjegyet és egyebet, amelyekből megállapították, hogy Frankl Hugó majnafrankfurti lakos.

Nem messze a holttesttől megtalálták az összetört, nem kormányozható léghajót, annak megsérült kosarát, műszereket és egy másik holttestet, akiről megállapították, hogy Bringelmann Frigyes majnafrankfurti lakos, léghajós, mérnök. A katasztrófa úgy történhetett, hogy a bóra a hegynek sodorta a léghajót, amelynek kosara beleakadt a fába, végül lezuhant. Bringelmann léghajós szeme fekete selyemkendővel van bekötve. Valószínűleg mikor látta az elkerülhetlen veszedelmet, bekötötte szemeit és átadta magát sorsának.

A holttesteket a granicai halottas házba szállították és a katasztrófáról távirati uton értesítették a majnafrankfurti rendőrséget.

MULATSÁGOK.

(=) A Borosjenő és vidéke kereskedelmi egyesület műsoros táncestélye a közölt téves dátumtól eltérően, december 4-én, szombaton lesz a borosjenői kaszinó összes termeiben.

Az Aradi Tornaegyesület ügye.

A hatósági vizsgálat megkezdődött.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Az Aradi Közlöny csütörtöki számában megírta, hogy a belügyminiszter Steinitzer Pál dr. panasza alapján hatósági vizsgálatot rendelt el az aradi tornaegyesületnél, annak megállapítására vajjon megfelel-e a tényeknek Steinitzer dr. amaz állítása, hogy az evezős felszerelésnek 2500 koronáért történt eladása anyagi károsodást jelent az egyesületre és az evezős osztály megszüntetése által az egyesületnek sportcéljait is gyengíti.

A tanács megbízásából Berecz Ferenc rendőrkapitány ma délután kezdte meg a sportkörökben élénk figyelemmel kísért ügy tárgyalását. Megidézte Sármezey Endrét, a tornaegyesület elnökét, az Acsev. igazgató főmérnökét és a panaszt tévő Steinitzer Pál drt.

Berecz kapitány felolvasta egész terjedelmében Steinitzer doktornak a belügyminiszterhez eljuttatott panaszát, a melyre a panaszló kijelentette, hogy egész terjedelmében fenntartja és kéri a bizonyítás elrendelését. Bizonyítani kívánja, hogy a 8000 korona értékű evezős felszerelést 2500 koronáért adta el az egyesület és ezzel anyagi kárt szenvedett, továbbá, hogy az alapszabályok olyatén módosítása, hogy azokból az evezést törölték, ötven-hatvan tag kilépését és az egyesületi tagok számának apadását jelenti. A sport szempontból káros intézkedés úgy értelmezendő, hogy az egyesület működési köre, az evezés kikapcsolásával, szűkül.

Az elő szóval is megismételt panaszok elhangzása után Sármezey Endre, a tornaegyesület elnöke eladta, hogy az evezős felszereléseket tényleg eladta 2500 koronáért, de azok értéke nem nagyobb, mint az említett összeg. Hogy a leltárban most is olyan összegben szerepelnek, mint az alakuláskor, 1904. évben, — azaz a beszerzési áron, — ez csak azt bizonyítja, hogy a romlásra és kopásra nem irták le a megfelelő hányadot, továbbá, hogy az elveszett és eltört tárgyak érték gyanánt voltak kiütetve.

— Én magam voltam az — ugymond — aki az elnökség átvétele alkalmával a leltárt személyesen átvizsgáltam és a tényleges értéknek megfelelően helyesbítettem és megállapítottam, hogy az evezős-felszerelés a valóságban nem képvisel nagyobb értéket, mint amennyiért eladtuk. Az evezős-osztályt megszüntette az egyesület — folytatta előadását Sármezey — de tette ezt azért, mert megfontolás után arra az eredményre jutott, hogy ez az eljárás az előnyösebb. Óriási terhet jelentett az evezős-sport üzése az egyesületnek, olyannyira, hogy nemcsak ráfizettünk, de az anyaegyesület létét veszélyeztette. A sport kultusza a megszüntetés által nem szorult háttérbe, mert a többször említett felszerelések eladása alkalmával feltételül kötöttük ki, hogy a vevők kötelesek egy új evezős-egyesületet alakítani és ez meg is történt, — fejezte be megjegyzéseinek sorát az elnök.

Mint hogy a panaszos véleménye szerint a kérdés csak úgy tisztázható, ha a felszerelés beszerzési számláit az elnök által helyesbített leltár és az eladásra vonatkozó közgyűlési jegyzőkönyveket is átnézi a vizsgálóhatóság, Berecz kapitány elrendelte ezek bemutatását és ez a jövő hét valamelyik napján fog megtörténni.

A Szanin-pör tárgyalása.

Távirati tudósítás.

Arad, november 26.

Arcübasev orosz író híressé lett regénye, a Szanin megjelent magyar nyelven is. A regényt Szabó Endre író fordította le és a budapesti Eggenberger-féle könyvkereskedés adta ki. A Szanin a benne kifejezésre jutott szabadszelleme elvek révén nagy feltűnést keltett, ugyanarra, hogy az ügyesség figyelmét is magára irányította. A budapesti kir. ügyészség igen szigorúan bánt el a könyvvel, amelyről kimondta, hogy sérti a vallásos- és a szeméremérzést és ezért az orosz regény fordítója, Szabó Endre ellen vádat emelt.

Ma tárgyalta az érdekes sajtópört a budapesti esküdtbíróóság Mikovich Lajos dr. elnöklésével. A vádat Balázs Elemér dr. királyi ügyész képviseli, a vádlottat Kenedi Géza dr. védi.

A vádlott Szabó Endre az általános kérdésekre elmondja, hogy 59 éves, református vallású, rákosligeti lakos. Az elnök a vádlott személyazonosságának megállapítása után elrendeli a vádirat rendelkező részének a felolvasását. A vádiratnak a könyvről ez a kritikája:

A regény kettős fővezéreszméje, ami körül az egész eselekmény csoportosul, egyfelől az isteni eszme tagadása, kapcsolatban az isten gunyolásával és gyalázásával; másfelől a szabad szerelem eszményének a terjesztése, kapcsolatban a nemek természetes szeméremérzetének félredobásával, a házassági kötelékben való élés neveltségessé tételével s a nemi érintkezés teljes szabadságának, bujálkodó szavak és kifejezések kíséretében, buja jelenetek és képek leírása mellett való leplezetlen hirdetésével, annyira, hogy e részben még a fivér és a nővér között lévő természetes köteléken is túleszi magát a regény.

Az elnök: Bűnösnek érzi magát?

A vádlott: Nem.

— Ön fordította a regényt, vagy pedig részben szerző.

— Nem vagyok szerző. A fordítást a kiadó megbízásából vállaltam el. Csak azért felelhetek, hogy jó-e a fordítás, de a tartalmát illetőleg nem vagyok szerző?

— Tehát alakilag nem vállalja a felelősséget?

— Nem.

— Ismeri a sajtótörvényt?

— Csak hallomásból. (Derűtség.)

— Hát hogyan vonhatnók mi felelősségre a magyar Szaninért Arcübasevet?

— Az nem az én dolgom. A kiadó elhozta hozzám a Szanint, hogy az egy nagy-szerű mű és hogy elvállalom-e a fordítását. Azt feleltem, hogy amíg el nem olvasom, a legkiválóbb író munkájához sem adom a nevemet. Erre azt mondta a kiadó, hogy álnévvel adjuk ki. Elolvastam s miután meggyőződtem arról, hogy nincsen benne sem szeméremérsértés, sem istenkáromlás, minden skrupulus nélkül megengedtem, hogy a címlapra rányomtasák a nevemet.

— Szóval ön ebbe beleegyezett?

— Igen, de mindenért a kiadó a felelős.

— A fordítás célja mérvadó. Ön tudta, hogy a könyvet terjeszteni fogják.

— Tudtam, de az az álláspontom, hogy mindenért a megbízóm a felelős. A terjesztésben semmi részem sem volt, sőt fölháborodtam, amikor szeméremérsértő plakátokon akarták a könyvet hirdetni.

— Beismeri, hogy istenkáromlás van a könyvben?

— Egy szóval sem.

— Ön tudja, hogy az ügyész ezen címen is vádat emelt?

— Őszintén szólva, a vádat olyan neveltségeseznek tartom, hogy a vádiratot el sem olvastam.

— Kérem, kérem!

Azután a zárt tárgyalás kérdéséről határozott a bíróság. A törvényszék úgy döntött, hogy a közérkölosöt e pörnek nyilvánosság előtt való tárgyalása nem sérti, ezért a tárgyalás végig nyilvános lesz.

A határozathozatal után az elnök elrendelte a regény felolvasását, amely, a mű nagy terjedelménél fogva, hosszú ideig tart. Ítélet talán holnap lesz.

Gyermekrontó földesur.

Letartóztatott anyja.

Távirati tudósítás.

Arad, november 26.

Budapesten a Rákóczi-ut 4. szám alatt levő „Hattyu” szállóba egy jól öltözött vidéki bácsi állított be tegnap este egy tizesztendő kis-leánnyal.

— Jófajta szobát kérek, nem baj, ha bármennyibe is kerül — mondta — fő, hogy kényelmes és meleg legyen.

Schaffner Bélának, a szálló portásának szegyet ütött a fejébe az, hogy a vendég nem bánja, ha bármennyibe is kerül.

— Miért, — gondolta — miért nem megy az akkor a Hungáriába, vagy a Vadászskürtbe, ott is vannak jófajta szobák, majdnem olyan jók, mint itt nálunk. Akik idejárnak, azok rendszeren drágálják még a két korona negyven fillért is, ez az ember pedig úgy beszél, mint egy főherceg udvarmestere.

A portás okoskodott, de közben kinyitotta a legszebb szobát, bevezette a vendégeit és intézkedett, hogy jól fűtsenek be. Az ügy szállodai része kellőképpen el volt intézve, a bácsi fizetett, busás borraivalót is adott s a gyerekekkel bezárkózott.

Schaffner Béla azonban nem nyugodott. Sok dolga nem volt — a Hattyuban nincs nagy frekvencia — és odaállt az ajtóhoz. Előbb hallgatódzott. Amit hallott, attól elállt a szive vereése, azután benézett a kulcslyukon. Ettől meg már úgy elvörösödött, hogy nem bírta tovább. Lefutott a telefonhoz és a főkapitányság központi ügyeletéhez szolt.

— Hamar, hamar kérek egy detektivet, amíg késő nem lesz.

Nem volt késő. A detektív kijött és in flagranti csipte el a gyerekleányt és a javorkabeli férfit.

A rendőrségen a férfi elmondta, hogy Rózsa Kálmán dunakeszi földbirtokos, a leánya pedig Morvai Anna, akit Morvai Istvánnétől, az anyjától vett meg a múlt nyáron.

Az asszonyért a rendőrök elmentek az Öszutca 25. számú lakásra, ahonnan elhozták a rendőrségre.

Vallomásának legborzasztóbb része ez a mondat volt:

— Nem akartam, hogy szegény ember felesége legyen, inkább legyen „uri nő” és pedig minél hamarabb.

Az anyát letartóztatták, ellenben a gyermekrontó földesurat — szabadjára bocsájtották.

Cook megőrült?

Egy amerikai tudós leleplezései.

Távirati tudósítás.

Arad, november 26.

Éppen a napokban adtuk hírül, hogy az északi sark felfedezésének kérdése elvette az eszét egy amerikai magyar embernek. A szerencsétlen ember azonban nem az egyedüli bolond ebben az ügyben. Az amerikai lapok ma egy köztekintélynek örvendő egyetemi tanár föltűnő nyilatkozatát közlik, aki Cookról ama meggyőződését nyilvánította, hogy a tudós felfedező nem épeszü.

E nagyjelentőségű dologról a következőkben számolunk be:

Miközben Cook amerikai hiveinek száma napról-napra fogy, úgy, hogy az északsark felfedezése körüli küzdelemben, csaknem teljesen magára maradt és hovatovább az Unió egyetlen államában sem tarthat nyilvános előadást, ma egy egész Amerikában elismert hírű komoly tudós oly leleplezéssel állott elő, mely valódisága esetén Cook halálos ítéletét jelentti.

Annak idején, mikor Cook a Mount Mac Kinley hegység megmászására expedíciót szervezett, hozzácsatlakozott dr. Herschel Clifford Parker, a Columbia egyetemnek tanára, aki egyike Amerika legkiválóbb természettudósainak. Parker tanár Cookkal tette meg az utat, de a legutóbbi napokig feltűnően hallgatott a dologról és az expedícióról, bár sok részről faggatták, egy szót se ejtet. A napokban azután a Patria nevű természettudományi társaság egy newyorki lakomája alkalmával megszólalt és kijelentette, becsületérzése tiltja, hogy a dologról tovább is hallgasson. Általános és feszült figyelem között tette meg azután a tudós nagyjelentőségű nyilatkozatát, mely szerint Cook sohasem mászta meg a Mac Kinley-hegységet. A fényképfelvételek, amelyeket Cook erről az utjáról kiadott, Brown Ridge mellett készültek, amely hely harminc kilométernyire van a Mac Kinley hegységtől.

Parker tanár továbbá azt a szenzációs nyilatkozatot tette, hogy komoly meggyőződése szerint Cook örült.

— Mikor a hegység megmászásával felhagytunk, — mondotta többek között Parker tanár — és visszatértünk tanyánkra, hogy hazautazzunk, Cook dr. kétségkívül meg volt zavarodva. Összefüggéstelen, zagyva, értelmetlen dolgokat hadart össze-vissza és bennem azt a meggyőződést keltette, hogy agya megsérült és nem működik normálisan. Végtelenül meg voltam lepve, mikor később erről a kirándulásról megjelent könyveit és fényképeit megláttam. Ha azt állítom, hogy sem meg nem tudta mászni a hegyet, sem meg nem mászta, nem saját véleményemnek adok kifejezést, hanem a tiszta és való tényállást állapítom meg. Állításom valódiságához a kétely legcsekélyebb árnyéka sem férhet. Erős a meggyőződésem, hogy Cook nem volt épelméjű, amidőn a világgal elakarta hitetni, hogy a hegységet megmászta.

Nem viseltetem ellenséges indulattal a szerencsétlen ember iránt, ezért is nem nyilvánítottam véleményt északsark felfedezéséről. Nem tudom, elérte-e a sarkot, vagy sem, csak annyit tudok, hogy szörnyen hazudott, amikor nyilvánosan elakarta hitetni, hogy a Mac Kinley hegységet megmászta.

Parker tanár leleplezései folytán Cookot még az a néhány ujság is cserbenhagyta, amely eddig a pártján állott.

Visszaélések az arad—kikindai vasutnál.

**A kereskedelmi minisz'er nyilatkozata.
A panamák a parlament előtt.**

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Országos föltünést keltett ma az Aradi Közlöny ama leleplezése, amelyet az arad—kikindai vasut építésénél történt súlyos visszaélésekről közölt. A budapesti nagy lapok némelyike is közölte a föltünést a mi információink alapján és így gyorsan köztudomásúvá lettek a több milliós panamák.

Az ügy nagy fontosságára való tekintettel ma a kereskedelmi kormány, félhivatalos lapja, a Magyar Tudósító útján hosszú nyilatkozatot közöl ez ügyben és mindenben megerősíti a mi adatainkat. Sőt amit mi csak föntartással és némi tartózkodással irhattunk meg — a súlyos visszaéléseket — a kereskedelmi miniszter a leghatározottabban föltárta és a panamák, büntettek hosszú sorozatát a minisztertanács határozata alapján a parlament elé fogja vinni.

Ezzel módot akar adni a kormány arra, hogy egy nagy vidék anyagi megkárosításának ügye a legnagyobb nyilvánosság előtt tárgyalassék.

Az úgyról ezeket jelentik nekünk:

A kereskedelmi kormány nyilatkozata.

A Magyar Tudósító esti kiadása közli:

Több lap ma reggeli számában az ujarad—nagykikindai helyiérdekű vasutra nézve különböző ismertetések közöl. Azon jogos érdeklődésre való tekintettel, amely az ügyszőz, illetékes helyen, a Magyar Tudósító értesülése szerint, szükségesnek tartják a tényállásnak hivatalos adatok nyomán alábbi ismertetését:

A nagykikinda—ujaradi helyiérdekű vasut Krauszhaar Károly temesvári bankigazgató javára engedélyeztetett, aki jogánál fogva a vasut kivételre részvénytársaságot alapított és a vasutépítés eszközlésével szabályszerű módon Pallós Armin budapesti építő-vállalkozót bizta meg. A helyiérdekű vasut részvénytársaság 1907. év tavaszán megalakulván, az ügyben az összes intézkedéseket, mint általában szokásos, az igazgatóságra, illetőleg az annak kebeléből kiküldött végrehajtó bizottságra bizta. Ez a bizottság Pallós Armin, Weiner Miksa, Neményi Gusztáv dr. és Elek Tivadarból állott.

A múlt év nyarán a kereskedelmi miniszterium államtitkáránál egy vasutépítési vállalkozó jelentkezett és közölte, hogy tudomása szerint az arad—nagykikindai helyiérdekű vasut építésénél pénzügyi zavarok vannak, sőt ott bizonyos visszaélések fordultak elő, amelyek súlyosabb hatással lehetnek az egész vasut építésére és az érdekelt vidékre — és ajánkozott ennek az ügynek részbeni szanálására.

Az államtitkár köszönettel vette ugyan tudomásul a közölteket, de kijelentette, mindenekelőtt vizsgálatot tart az ügyben szükségesnek annak megállapítása végett, történtek-e visszaélések és kit terhel ezekért a felelősség. Eme közlésről Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek nyomban jelentés tétetett, aki azonnal vizsgálatot ren-

delt el és a vizsgálat eszközlésével a helyi érdekű vasutak ügyosztályának vezetőjét bizta meg, aki a vizsgálatot nyomban fogatna is vette.

Ekkor történt, hogy Zselénszky Róbert gróf a főrendiház egyik ülésén interpelláció tárgyává tette az ügyet, amelyre a kereskedelmi miniszter képviselőletében az államtitkár nemcsak nyomban válaszolt, hanem a már addig lefolytatott vizsgálat eredményéről is, a vizsgálati jegyzőkönyvek vonatkozó részének szó szerinti felolvasása mellett bejelentette a főrendiháznak, hogy olyan visszaélések történtek, amelyek szigorú megtorlást igényelnek.

A visszaélések abban állottak, hogy a hozzájárulási törzsrészvények 3.552.600 korona névértékben kiadattak, a kibocsájtott 8.458.200 korona névértékű elsőbbségi részvényekből csakis 318.232 darab, vagyis 3.646.400 korona névértékű részvény maradt a társaság birtokában, a többi pedig kiadott az építési vállalkozónak, aki mindezekkel szemben a kikinda—nyerői vonalon körülbelül 692 ezer korona értékű építkezést végzett, ellenben a nagykikinda—ujaradi és a lovrana—zsombolyai vonalon számbavehető munkát egyáltalában nem teljesített.

Amikor ezen visszaélés megállapított, a kereskedelmi miniszter kijelentette, mindaddig nem foglalkozhat ezen ügy rendezésével, míg a társaság igazgatóságában, vagy végrehajtó bizottságában azok foglalnak helyet, akiket visszaélés terhel. A vizsgálat első sorban megállapította, hogy a helyzet bonyolultá éppen az a körülmény teszi, hogy szinte minden egyes intézkedés az igazgatóság, vagy végrehajtó bizottság határozatán alapszik.

A kereskedelmi miniszter ezen kijelentés nyomán a helyi érdekű vasut részvénytársaságban az illetőket lemondásra szólította fel, ami ez év január havában megtörtént, természetesen anélkül, hogy az anyagi felelősség tekintetében felmentettek volna.

Ezek megtörténte után kezdődtek meg a vasut szanálására irányuló tárgyalások, amelyek a minisztertanács erre vonatkozó határozatának kikérése alapján le is bonyolítottak, még pedig a nélkül, hogy az államkincstár újabb tényleges megterhelését vonták volna maguk után.

Ezen ügy rendezésének jóváhagyása kapcsán a minisztertanács helyeslőleg vette tudomásul a kereskedelmi miniszternek azt a kijelentését is, hogy tekintettel ezen ügygel összefüggő sajnálatos eseményekre, ezen ügyben az összes vizsgálati és tárgyalási iratok becsatolásával az országgyűlésnek jelentés tétessék, hogy módjában legyen a törvényhozásnak, a kormány, illetőleg a kereskedelmi miniszter ténykedéseit ez ügyben bírálattal tárgyává tenni.

A miniszter ezen jelentése október 12-iki kelettel készen is van és csakis a parlamentszünetelése miatt nem volt eddig benyújtható. Ugyanakkor azonban a kereskedelmi miniszter a vizsgálati iratoknak közlése mellett felhívta az ujarad—kikindai vasut részvénytársaságot, hogy saját hatáskörében és felelősségének tudatában gondoskodjék a megtorló intézkedésekről és a társaság anyagi érdekeinek megvédéséről.

A miniszter ezen leiratát a helyi érdekű vasut társaság október elején tartott ülésén tárgyalta és azon albizottságot küldött ki, amelynek egyedüli feladatává tétetett, hogy ezen adatok alapján a szükséges megtorlást és intézkedésekre vonatkozó lépést megtegye.

A bizottság tárgyalta ez alapon a szóban levő miniszteri leiratot és a rendelkezésére bocsájtott iratok és könyvek alapján megállapította a már fentebb vázolt visszaéléseket.

Megjegyzendő végül, hogy a kereskedelmi miniszter az ügy előzményeire való tekintettel, a szanálási tárgyalások kapcsán kikötötte magának azt a kivételes jogot, hogy az immár teljesen átalakított helyi érdekű vasut társaság igazgatóságába külön teljhatalmu miniszteri biztost küldhesen ki. Ez meg is történt. A miniszteri biztos ellenjegyzése nélkül semmi néven nevezendő kiutalványozás nem történhet, úgy, hogy a vasut létesítése biztosítva van.

Amint ezekből kitűnik, az Aradi Közlöny mai jelentésének adatai teljesen fedik a valóságot.

Pallós Armin mentegődzik.

Pallós különben egy budapesti hírlapíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

— A vasut építkezésénél nem károsítottam meg senkit. Ennek bizonyossága, hogy óvadékomat — 300 ezer koronát, — a múlt héten utalványozta kezemhez a pénztár. Én magam mentem tönkre a vállalkozáson és most újabb munkával igyekszem, hogy meglévő adósságaimat kifizethessem. Az egész hajszám ellenem indított boszu műve és pedig attól a vállalkozótól ered, aki megszerette volna kapni a munkát, de mégis én kaptam meg.

Egy esti lap ezt az információt közli Pallósról:

Valótlán, miszerint az arad—kikindai vasut részvénytársaság a vállalkozó által megkárosított volna, csakis a részvénytársaság végrehajtó-bizottsága a kormánybiztossal együtt intézte az ügyeket. A részletek taglálása ide nem tartozván, csak azon egy tényt konstatáljuk, hogy a vállalkozónak biztosított 8.400.000 korona névértékű 5 százalékos részvény 4 százalékos kötvényekkel cseréltetik ki és ezáltal a vasut-rt. évente több, mint 50.000 koronát takarít meg, tehát gazdagodik és ezenkívül a kincstár is, mert az előbbi engedély alapján a peagért biztosított évi negyven ezer koronát ötven éven át visszavonta, szóval a kormány egy fillérrel se járul többel a vasut befejezéséhez és dacára, hogy a vasut részvénytársaság vagyoni állaga a kormány fentemlített tranzakciója folytán rosszabbodott, a vasut teljes kiépítése a meglévő vagyonnal biztosítva van. Hogy se a részvénytársaság, se a kincstár itt nem károsodott, bizonyítja azon ténykörülmény is, hogy a kormány a vállalkozó részére letett 300 ezer korona kauciót a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaságnak múlt héten kiadta. Tehát itt ezen vasutnál senki se hozott áldozatot, sőt ellenkezőleg, mindenki hasznot húz eme új tranzakcióból, csak a vállalkozó nem, aki tíz évig fáradozott és pénzt költött a vasut létrejöttéért a egyetlen jutalma, hogy teljesen tönkre ment.

Tüntetés a lordok ellen. Londonból táviratozzák: Tegnap este a felsőház ellen tüntettek. A tüntetésben mintegy 6000 ember vett részt, melynek jórésze csöcselék volt. A tüntetők a parlament elé vonultak, ahol több arrahaladó felsőházi tagot kifétyöltek. A tüntetők megkísérelték a parlament előtt felállított rendőrlánc áttörését, de végre a rendőrök szétkapták őket.

SZERZŐ JELEN!

— *Történet, amelyben egy Aradon divatos rossz szokás szerepel.* —

Arad, november 26

A Taifun premierjét a színlap szerkesztője — ki ez a valaki, nem bizonyos. — csábítóbbá akarta tenni. Már akkor, amikor a másnapi előadást jelezte, így hirdette a bemutatót:

A szerző jelenlétében.

Hát ez mosolygósan kisvárosi valami. Hirdetni, hogy a publikum a belépő díjért nemcsak egy darabot kap, négy felvonással, japán diszítéssel és különböző színű görög fényvel, de látni fogja, elevenen és egész terjedelmében, az illusztris szerzőt. Talán kicsit bánthatta ez a jóakaratu reklám a szerzőt, Lengyel Menyhértet, aki igazán nem azért jött le, hogy magát, látványosságként rendelkezésre bocsássa.

Talán nem is olyan nagy vétség s enyhíti a dolgot mindenesetre az, hogy nem először történt s eddig elfelejtettek rajta megütödni. (Legfőleg akkor botránkoztak meg, ha a szerző nem jött le és a publikum a pénzeért nem kapta meg az ígért láttnivalót.) De hogy mennyire humorosan vidéki a „szerző jelen”-nek hirdetése, arra föllevenitette valaki Rákosi Viktornak egy tárca-humorját, amelyet erről a témáról írt. Olyannyira jellemző, hogy érdemes nyomtatásban is újra leadni.

— Héjjas-Dinnyefalván rosszul ment a színtársulatnak. Megpróbáltak már mindenféle attrakciót, slágert, klut és coupot: semmisse vágott be. Primadonna-botrány, fővárosi vendég, mind nem vonzott népet a nézőtérre.

Végre a direktornak ötletei közé bekerült az igazi. Egy iglói tanárnak darabja feküdt az íróasztalában, vagy féléve. Éktelenül rossz darab. A címe ilyesféle volt: *Agamemnon végzete*. Elővette a darabot s írt a szerzőnek:

Tanár ur,

a jövő hó 1-én adni fogjuk az *Agamemnon* végzetét. Bemutatóra okvetlenül várjuk.

Azzal hirdetni kezdte az utcaszögleteken: December 1-én *Agamemnon* végzete, színmű. *Szerző jelen!*

Hihetetlen érdeklődés bujt ki erre. Ilyet nem láttak Héjjas Dinnyefalván. Szerző jelen, — ezt meg kell élvezni. El is kelt minden jegy, az utolsó jelentkezőket már a zsinórpaddásra kellett rakni, másutt nem volt hely.

Megtelt a színház, zsufolva szorongott a publikum, a szerző jelenlétét váró közönség. Csupán egy valaki nem volt sehol se látható: a szerző.

— Mit csináljunk?

— Szerző nélkül nem lehet a darabot adni.

— Botrányt csinálnak...

— Tudják mit, — mondta az ügyelő, — a színházban úgy se ismeri senki az iglói tanár urat. Kimaszkirozzunk egy kóristát s az fog megjelenni a kárpit előtt, ha a szerzőt hívják.

Ugy is történt. A szerző, fekete bajusszal és szakállal, ferenczjósfelekabáthban jelent meg az első felvonás végén a lámpák előtt és meghatottan köszönte meg az óvációt.

Csak hogy — a szerző ott volt. A nézőtérben volt, az első sor egyik zsöllyéjén. Pontos időre érkezett, de úgy gondolkodott:

— Megvárom az első felvonást. Ha megbukik a darab, megtartom az inkognitóm. Ha sikere lesz, jelentkezem.

A miker az első felvonás után való jelenetet, az ál-szerző jelentkezését látta, mint a vadállat rohant a színpad mögöl a deszkákra:

— Mit csinálnak, az isten szerelméért! — rohanta meg a direktort.

— Hja, mért nem tetszett jelentkezni.

— De csak nem fog más helyettem a dícsőségben sütkérezni?

— Most már nem tehetünk róla.

— Nem? Hát majd én tehetek. Kirohanok, s leleplezem a közönségnek a svindlit, amit csináltak! Botrány lesz!

Ez már komoly dolog volt. Hm, hm. De azután a direktor ezen is tudott segíteni.

— Hát jó. A következő felvonás után a tanár ur megy ki. Csak hogy most már *olyannak kell maszkiroznunk*, mint ahogy az első felvonás végén megjelent ál-szerzőt.

Mit tegyen? A szerző végre belement. A bajuszát feketére festették, szakállat aggattak rá s a szemöldökén is módosítottak valamit. A második felvonás után így jelent meg a „szerző” hívására. (Mert ha már jelen van a szerző, akkor hívni dukál, rogyásig.)

Egész jól ment minden. Csak a karzatról kiállott le egy asztaloslegény.

— Ejnye, de meg nőtt a mult felvonás óta!

Eddig van a történet.

— Ha tehát Szendrey — mondotta az elbeszélő, — sokszor reklámozza a szerzők jelenlétét, vele is megeshetik ilyesféle.

Az ál-Chotek gróf.

Egy érdekes szélhámos.

Távirati tudósítás.

Arad, november 26

A bécsi rendőrség tegnap szerencsés fogást tett. Elcsipett egy Putyra János nevű hirhedt szélhámost, aki e hó 10-én eszkortálás közben, Jaroslau közelében, a vonatról megugrott.

Most már negyedszer fogták el ezt az érdekes embert, akinek viselt dolgairól több kötetes bűnügyi regényt lehetne írni.

Putyra a galíciai Myslenicán parasztesaládból született, a krakkói gimnáziumot látogatta és a hetedik osztályból, három évre, az 56. gyalogezredbe asszentáltak. Katonai szolgálata után eltűnt és Dunin-Wonsowicz Palotinszky Janus Arthur Olaf néven bukkant fel újra. Hamisított keresztlevéllel és hamisított érettségi bizonyítvánnyal az egyetem jogi fakultására iratkozott be, az összes vizsgákat simán letette és a bírói pályára készült. Kétségkívül azért, mert ez alkalmat nyújtott a hamisításra. Tanulmányai végeztével egy nagyon gazdag és előkelő orosz-lengyel család szép és fiatal leányát vette feleségül, a krakkói társaságban nagy szerepet játszott, s a legmagasabb körökben is szívesen látták.

Mindez nem elégítette ki. Még magasabbra vágyott. Egy napon „fölfedezte”, hogy a gróf Chotek-családdal rokonságban van. Okmányokat hamisított, Skrbensky biboros herceggel akarta azokat legalizáltatni és olyan vakmerő volt, hogy a királytól azt a kegyet kérte, hogy gyermekénél vállalja el a keresztapaságot.

Ez törte ki a nyakát. Megvizsgálták az okmányait és rájöttek, hogy azok hamisítottak. Putyra Sosnowicába szökött és az ottani cukorgyárban napidíjas lett. Onnan Lembergbe ment, az államvasutakhoz folyamodott alkalmazásért, de megismerték, elfogták, s három hónapig vizsgálati fogságban ült, két hónapon át pedig elmeállapotának megfigyelése alatt állt. Kisütötték róla, hogy nagyvárosi hőbortban szenved. Azt képzelte magáról, hogy egy parasztnak dugott gyermeke, s hogy *nagyapja egy Chotek grófnőt birt nőül*.

1906. év elején a tarnopoli plébánián jelent meg, a herceg Radziwill család meghaltalmazottjának mondta magát Zakozewski né-

ven. Egy helytartói rendeletet és egy plébániai átiratot felmutatva, arra kérte a plébánost, hogy a tarnopoli anyakönyvekbe utólagosan vezessék be a herceg Radziwill kilenc éves fiának a keresztelőlevelét. Ohajtása teljesült. Putyra ezek után kivette az anyakönyvi kivonatekat, s azokat a lemergi konzisztóriumban hitelesítette.

Amikor Tarnopolban rájöttek a hamisításra, újra elfogták Putyrát. Woroniecki János helytartósági fogalmazó néven volt bejelentve. Valóságban azonban a galíciai takarékpénztárnál, mint kisegítő dolgozott. Az anyakönyvi hamis bejegyzést úgy magyarázta, hogy félt, miszerint a Radziwill-ház galíciai ága kihalhatna. Megállapították, hogy Putyra, aki a gróf Potocki-család rokonaként is szerepelt és Sapieha herceg nevére is hamisított leveleket, napokat töltött a könyvtárakban, nemesi krónikákat s heraldikai könyveket tanulmányozva.

Feleségétől, aki hat gyermeket ajándékozott neki, elváltan élt. Elmeállapotának újabb megvizsgálása és hosszabb pszichiatriai kezelés után, mint nem közveszélyes, szabadon bocsátott. Még 1906-ban Csehországban bukkant föl s kitűnően hamisított okmányokkal Woroniecki herceg néven állami szolgálatba lépett. Ekkor másodszor nősült, bár első felesége még élt.

Amikor hercegi címére nézve gyanu merült fel, hirtelen eltűnt, hogy Nyugatgaliciában, mint Polubinsky János bírói szakértő jelenjen meg. Ismét vizsgálatot indítottak ellene, ismét — család miatt — üldözte a hatóság.

E hó elején Lembergbe érkezett. Ez alkalommal Polubinsky dr.-nak mondta magát és egy ott hátrahagyott fiut akart magával vinni. Minthogy azonban alaposabb legitimálást követeltek tőle, elég merész volt a rendőrséghez fordulni támogatásért. De itt megjárta: ráismertek s bigamia és család miatt elfogták. A krakkói törvényszékhez kellett volna átszállítatni, de Jaroslau mellett a robogó vonatról leugrott.

Tegnap azonban a bécsi rendőrség rátalált a III. kerületi Stangasse 11. számú házban, ahol e hó 22-ike óta Jablonowski Stanislaus dr. ügyvédsegéd néven lakott. A nála talált papirokból kiderült, hogy az utóbbi hónapokat Varsóban, Grácban és Bécsben töltötte.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: Taifun, színmű. (B bélet.)

* Taifun — másodszor. Lengyel Menyhért szenzációs sikerű drámája, a Taifun, amelyet pénteken mutattak be az aradi színházban, holnap szombaton másodszor kerül színre.

* A háziipari kiállítás bezárása. Ma zárult be a háziipari kiállítás, amely a városháza emeleti tanácstermében hat napon át gyönyörködtette az érdeklődőket. A kiállításnak nemcsak erkölcsi, hanem a nagyszámú bevásárlások révén jelentős anyagi sikere is volt. Különös érdeme van a kiállítás rendezésében az iparművészeti iskola igazgatóságának és K. Lippich Elek miniszteri tanácsosnak, ki a kiállítás rendezését a kormány részéről való erkölcsi és anyagi támogatással lehetővé tette. Itt helyben a kiállítás rendezését Stern Anna iparművészeti iskolai szaktanítónő végezte, aki izléses elrendezésével jó hatást tett a látogató közönségre. Nagyobb bevásárlást tett a nőegylet által rendezendő tombola nyerevényeiül való fölhasználás céljából id. Purgly Jánosné fővédőasszony, id. André-

nyi Károlyné, Jakabffy Gyuláné, ifj. Purgly Jánosné s még többen. A kiállítás bezárása alkalmával amaz őszinte óhajunknak adunk kifejezést, hogy az iparművészeti iskola igazgatósága legalább minden évben rendezne egy kiállítást, hogy a háziipar izléses s válogatott munkáit a közönséggel megkedveltesse.

* Backhaus-hangverseny. Már csak két nap választ el bennünket a világhírű zongoraművész, Backhaus Vilmos hangversenyétől, amely e hó 28-án, vasárnap lesz a Fehér Kereszt szálló disztermében. Aradváros zeneértő közönsége nagy élvezettel tekint e jelentős művészi esemény elé, annál is inkább, mert a vasárnapi hangverseny után jó ideig nem gyönyörködhetik Backhaus mesteri játékában. A művész ugyanis külföldi körútra indul és 3-4 esztendeig nem tart hangversenyt Magyarországon. Ez lesz az utolsó magyarországi hangversenye. A jegyek, — habár már nagy részt elkelték — ifj. Klein Mór könyvkereskedésében kaphatók.

* Uj műsor az Urániában. Szombaton mutatja be új műsorát az Uránia színház, újból tanúságot téve arról, hogy kimeríthetetlen a jobbnál-jobb mozgófényképek bemutatásában. Első sorban, mint tanulságos látványosság érdemel említést az acéltoll gyártás, aztán Marseillenak, a világhírű kikötő városnak látképe. Szenzációs látványnak ígérkezik a Boszu órája című dráma, melyet csak legutóbb Budapesten ötven napig tartottak műsoron. Nagy sikerű új bohózatok teszik teljessé az új műsor vonzó erejét és bizonyos, hogy a közönség kellemesen eltöltött szórakozás emlékével távozik az Urániából. 791

Vissza a fegyházba.

A nyomor tragédiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Jól ismert szomorú történet: a nyomor tragédiája. Hőse egy szerencsétlen, gyenge ember; a nyomor tette bűnössé és a fegyház bélyege pecsételte meg sorsát. Az első bünt követte a többi, mert a börtönviselt ember nem tudott munkát kapni, nem volt ereje megküzdeni a nyomorral és vissza esett a bűnbe.

Egy aradi munkás, Borzsa-Gulyás Ferenc tavaly került ki a nagyenyedi fegyházból, ahol tizenöt évet ült, több kisebb lopás és betörés miatt. A szegénység és munkanélküliség vitték rá a szerencsétlen embert a bűn útjára. A fegyházban megtanulta a harisnyakötést és minden jó szándék meg volt benne, hogy becsületes, munkás életbe kezdjen. Elment Greén Nándor főkapitányhoz és kérte, szerezzen neki foglalkozást, mert ha nincs munkája, újból a bűn útjára süllyed.

A főkapitány a Rabsegélyző-egyesület útján szerzett neki egy harisnyakötő gépet és egy-két hétig gondoskodott is róla, hogy munkát kapjon. Hamarosan azonban mindenütt, a hel dolgozott, megtudták róla, hogy fegyházviselt ember és megvonták tőle a munkát. Borzsa Gulyás Ferenc ekkor eladta a gépet és a szomszédos falvakba ment munkát keresni. Dolgot azonban itt sem igen kapott, úgy, hogy néhány héttel ezelőtt megint visszajött Aradra.

A szerencsétlen ember itthon nagy nyomorba került. Beteg lett és nem bírta a nehezebb munkát. Eleinte napszámba dolgozott, mikor pedig már sehol sem kapott munkát, a piacon segített a kofáknak a holmijuk ki- és berakásánál. Ebből azonban nem tudott megélni és mikor már sehogysem birt megküzdeni a nyomorral, a piac egyik kofájától ellopott

négy zsák almát. Észrevették a lopást, de ő egyenesen a városházára futott és jelentkezett Greén főkapitánynál:

— Főkapitány ur, éheztem, loptam, csukjanak le!

A visszaeső bűnösre megint hosszú fegyház vár a négy zsák lopott almáért.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Alaptalanul megvádolt igazgató.

Elutasított vádirat.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26

Több ízben megemlékeztünk már arról a bűnügyről, amely Schauer Ádámné feljelentése következtében Mezey Andor, az Aradi Központi Takarékpénztár vezérigazgatója és Schauer Ádám földbirtokos ellen megindult, egy százezer koronás váltóleszámitolásból kifolyóan.

A lefolytatott vizsgálat alapján, — amelynek fázisairól annak idején a legnagyobb objektivitással számoltunk be, — az aradi királyi ügyészség vádat emelt Mezey Andor és Schauer Ádám ellen. Páris Lajos dr. ügyvéd, a terheltek védője kifogásokat adott be a vádirat ellen, és mint Páris ügyvéd ma kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, a királyi törvényszék vádtaácsa mai napon tartott ülésében *bűncselekmény hiányában elutasította az ügyészség által betérjesztett vádiratot.*

A vádtaács végzése ellen az ügyésznek jogában áll 8 nap alatt a táblához felfolyamodni.

§ Csak férfiaknak. Szabadkáról írják: Tegnap délután megtörtént az első aktus a Haverda-pör újabb tárgyalására. Kisorsolták az esküdteket, akiknek lelkiismerete dönt abban a kérdésben, hogy elítélhető-e Haverda Mariska, vagy sem. A közvélemény most újból a régi érdeklődéssel fordul a Haverda-pör felé s lázas türelmetlenséggel várja a napot, amikor a monstre-pör három vádlottja ismét bírái előtt áll. A szabadkai törvényszék is készülődik már a tárgyalásra. Az a fiatal joggyakornok, aki az első tárgyalás jegyzőkönyvét vezette, tegnap délig nem készült még el a jegyzőkönyv megszerkesztésével. Nagy gondot okoz az ítélőtanács tagjainak kiválasztása. A főtárgyaláson ismét Salánky József elnököl. Az azonban még nincs megállapítva, hogy ki lesz a tanács másik két tagja. A legnagyobb feladat a nyilvánosság elhelyezése a tárgyalóteremben. Erre vonatkozólag már tanácskozást folytattak Kray István táblai elnök, Decker Gyula törvényszéki elnök és Salánky József, a főtárgyalás elnöke. A három elnök arra a megállapodásra jutott, hogy a főtárgyalásra mindössze hatvan belépőjegyet adnak ki. *Hölgyek egyáltalán nem lehetnek jelen a tárgyaláson.*

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal éshirdetési osztály — 151

Megvan a bécsi gyilkos.

A pirulás főhadnagy a rendőrség előtt.

— Bécsi tudósítónk telefonjelentése. —

Arad, november 26.

Amit már ma bécsi tudósítónk távirata nyomán jelentettünk, az bekövetkezett: a katonai és polgári nyomozó hatóság kézrekerítette a bécsi vezérkari tisztek merénylőjét, akit ma már több órán át ki is hallgatott a rendőrség. A nevét még nem árulja el a hatóság. Csak annyit közöl, hogy egy nagyobb ausztriai városban tartózkodik és a közös hadseregben főhadnagy, akit mellőztek a vezérkari előléptetésnél. Kétségtelen, hogy emiatt követte el a furfangos bűncselekményt.

Bécsi tudósítónk mai táviratai itt következnek:

Öngyilkos százados.

Ma délelőtt Bécsben a közös hadügyminiszterium levéltári hivatalában öngyilkosságot követett el egy Péter nevű volt vezérkari százados; halántékon lőtte magát és nemsokára meghalt. Sokan ezt az öngyilkosságot kapcsolatba hozták a pirulás merénylővel. Azonban csakhamar kitűnt, hogy Péter századosnak semmi köze a bűntényhez. Régebben a vezérkarnál szolgált, de betegsége miatt a levéltárhoz helyezték át. Pétert gerincsorvadása kergette az öngyilkosságba.

A tettes kézrekerült.

A bécsi rendőrség késő éjjel kiadott hivatalos jelentése a következőleg mondja el a tettes kézrekerítését:

Egy, a vezérkar képviselőiből és a bécsi rendőrségi vezetőségből álló bizottság tegnap este 9 óra 20 perckor egy nagyobb helyőrségi városba, egy tartomány fővárosába utazott, ahol egy főhadnagy szolgál, aki az 1905-i hadi iskola évfolyamához tartozik és az előléptetésnél mellőztetett s nem hivatott be a vezérkarba. A bizottság a bécsi rendőrség vezetőfőnökeiből, Stukhardt kormánytanácsosból, egy katonai auditorból és Kutsera vezérkari ezredesből állott. Ma délelőtt a bizottság megérkezett az illető városba és ott a mai nap folyamán folytatott nyomozások megerősítették a főhadnagy ellen szóló gyanúkat. A főhadnagyot három tiszt által lakásából elhivatták és az ezredparancsnoksághoz vitték. A kihallgatáson, melyen megjelentek a bécsi rendőrség képviselői, a helyi hatóság kíséretében, újabb terhelő adatok mutatkoztak. A lakásnak átvizsgálása szintén a gyanu alá fogta a főhadnagy bűnössége mellett szól. A bécsi rendőrség és a katonai küldöttség emberei ma éjjel Bécsbe visszautaznak, csak a katonai auditor marad a helyőrségben. A rendőrség a további nyomozást egyelőre beszüntette, mivel az ügy jelenleg teljesen a katonai bírósághoz tartozik. A helyőrség neve mindaddig nem lesz köztudomásra adva, míg a főhadnagy bűnössége teljes bizonyossággal nem nyer megállapítást. A kihallgatások a késő éjjeli órákban még tartanak.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Giesswein Sándor a katolikus körben. Az aradi autonóm kat. kör jövő keddi felolvasó estéjén Giesswein Sándor dr. győri kanonok, országgyűlési képviselő, az európai hírv. szociológus fog előadást tartani „A kereszténység és az osztályharc” címmel.

HIREK.

— **Károlyi Gyula gróf főispánja.** Tudvalévő, hogy a koalíció fölbomlásakor Károlyi Gyula gróf, Arad és Aradmegye főispánja beadta lemondását s kilépett a függetlenségi pártból. Ekkor azt terjesztették politikai körökben, hogy Andrássy Gyula gróf belügyminiszter föltétlenül másnak adja át helyét s ezzel hozták összefüggésbe az aradi főispán távozását is. Azóta hónapok elmúltak és Andrássy gróf még mindig belügyminiszter. Károlyi Gyula gróf a koalíció szétválása után egyáltalán nem vett részt a város és a megye ügyeinek intézésében; a főispáni fizetését sem vette föl és komolyan készült a távozásra. Ez azonban nem következett be. A főispáni hivatal ugyanis ma több aktát küldött át Aradváros hatóságához és ez aktákon ismét Károlyi gróf aláírása szerepel. Ezzel a főispán ismét megkezdte működését, ami komoly jele annak, hogy Andrássy továbbra is helyén marad. Károlyi ugyanis többször kijelentette, hogy csak Andrássy belügyminisztersége alatt vállalkozik a főispánságra.

— **Letartóztatás a pártkörben.** Fővárosi tudósítónk telefonálja: Néhány nappal ezelőtt letartóztattak Miskolcon egy embert, a ki magát *Lyrer* finn tudósnek mondta és azt állította, hogy *Sághy Gyula*, a budapesti egyetem rektora és több egyetemi tanár támogatásban részesíti, mert politikai okokból menekülnie kellett Finnországból. A miskolci rendőrség a budapesti rendőrség megkeresése után szabadon is bocsátotta a letartóztatott embert, mert az egyetemi tanárok mind elismerőleg nyilatkoztak róla. A „tudós” ezen felháborodva, ma este megjelent a függetlenségi-és 48-as Kossuth párt helyiségében és ott gyűjtést akart indíttatni magának. *Jakab Sándor dr.*, a párt titkára azonban gyanakodott és telefonon értesítette a főkapitányságot, honnan két detektív megérkezett a pártkörbe és konstatació, hogy a „tudós” egy *Wildenhauer Béla* nevű többször büntetett magyar születésű szélhámós. Erre az egyik detektív hozzálépett és így szólt:

— *Szervusz Béla! Jó estét! Mit csinálsz te itt!*

A „tudós” összerement, a detektívek pedig azonnal letartóztatták és a rendőrségre vitték.

— **Eltűnt hagyaték.** A budapesti rendőrségen ma a fővárosi árvaszék megbízásából, mint kiskoru *Stern Erzsébet* ügygondnoka, feljelentést tett *Földes Arpád dr.* ügyvéd, hogy a Budapesten október hó 10 én elhunyt *Stern Adolf* magánzó után maradt vagyomból, Sternnek az első házasságából való leánya, *Benéth Sándorné Stern Róza* bemondása szerint, 200.000 koronánál nagyobb összeg eltűnt. Az özvegy ugyanis csak 5000 korona takarékbetétet és 2000 korona értékpapirokat vétetett fel a hagyatéki leltárba. Holott *Benéthné* szerint 250.000 korona készpénze és 5000 koronányi értékpapírja volt az elhunytak. A rendőrségen a vizsgálat megindult.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, több fővárosi estilap úgy ír a hagyaték eltűnéséről, mintha a feljelentésben említett károsult *Binéth Ignác* aradi bőrkereskedő feleségével volna azonos. *Binéth Ignác* ezzel szemben kijelentette kérdésünkre, hogy az ő neve tévesen kerülhetett a lapokba az ügyvel összefüggésben, mert az örökségi ügyhöz semmi köze.

— **„Faludy Károly repülőgép konzorcium.”** Ezzel a címmel van alakulóban most Pécsen egy egyesület, amelynek célja, hogy *Faludy Károlyt*, a volt aradi aviatikust abba a helyzetbe hozza, hogy repüléseit megkezdhesse. *Faludynak*, mint már többször említettük, teljesen készen áll a saját konstruálta repülőgépe. A gépet még Aradon összeállította; a gépnek egy kicsiny, 5 lóerős motorja van. Ez a kicsiny motor azonban csupán magát a gépet bírja fel a levegőbe, ha kormányos is ül bele, ezt a nagyobb súlyt már képtelen felemelni. Hogy tehát kormányossal együtt is eredményes repüléseket végezhesen a gép, egyetlen feltétele ennek, hogy nagyobb, megfelelő hajtóerőt kifejteni képes motorja legyen. Egy ilyen 25–30 lóerős motor beszerzése az első célja ennek az egyesületnek. A második legközelebbi célja pedig az, hogy alkalmas garagét építsen a gép számára, ahol a most alkatrészeire szétzedett gép teljesen összeállítható lesz. A felhívást aláíró alapító tagok (*Lippe Hermann gróf*, *Reeh György* városi tanácsos, *Hamerli József* gyáros, *Bors Lajos dr.* orvos, *Tichy Aladár* iparos, *Kóbor Aladár* gyáros, *Kálmán Jenő dr.* ügyvéd és *Gruber Győző* hírlapíró) 5000 koronában szabták meg a szükséges alapítékot. Ez az 5000 korona 250 darab 20 koronás névértékű részjegyek kibocsátása útján lesz összehozandó. Tegnap kerültek csak az iverk a nyilvánosság elé s már is szinte váratlanul nagy az eredmény. A tervezet szerint a lejegyzett összegek ez év december hó 15 ig fizetendők be az *Ullmann M. Károly* pécsi bankházba, amely az ekként összegyűlt tőkét gyümölcsözőleg tovább kezeli. Ha *Faludy* géppel felszáll, a felszállások jövedelmének, ha versenyen rész vesz és esetleg díjat nyer, a díjnak, egyszóval bármilyen, a gép révén szerzett jövedelemnek 20 százaléka a konzorciumot illeti s ez az összeg a befizetett részjegyek arányában fog felosztatni a részjegytulajdonosok között.

— **Madarász László meghalt.** A „Szabadság” című amerikai magyar lap ma érkezett száma adja hírel, hogy *Madarász László*, a 48-as idők rendőrminisztere, id. *Madarász József* orsz. képviselő öccse, november 6 án meghalt. Az elhunyt leánya a következő levelet intézte a lapok szerkesztősejéhez: Tisztelt Uram! Legyen szives becses lapjában az édes atyámra vonatkozó hírt közölni. Atyám 1811-ben született Budapest közelében és november 6 án halt meg. Mindig sajnáltam, hogy nem tudok olvasni, írni és beszélni magyarul. *Hermine Madarász Bray*.

— **Álhir egy aradi orvosnövendék eltűnéséről.** A budapesti esti lapok mai száma arról ad hírt, hogy *Suciu Jenő* aradi illetőségű budapesti orvosnövendék eltűnt és a rendőrség keresi. Éjjel aztán kitűnt, hogy ez a hír valószínű, mert *Suciu Jenő*, amint a közlésekről tudomást szerzett, jelentkezett ugy a rendőrségen, mint a lapok szerkesztősejében.

— **Steinheilné leánya.** Párisból jelentik: *Steinheil Mártáról*, a szabadonbocsátott *Steinheilné* leányáról, a párisi „Figaró” a következőket írja: *Steinheil Márta* akkor idegenkedett el anyjától, mikor a tárgyalás során annak intim ügyeit szellőztették. Ez időtől fogva a leány beszüntette látogatásait a fogházban, áttért a katolikus vallásra és most az a szándéka, hogy apáca lesz. Iráson, olvasáson és egy kevés számoláson kívül mihez sem ért és egyedül állva nem tud mihez fogni a szerencsétlen leány. Az anyja térdénálva könyörgött neki, hogy maradjon nála, de a leány hajthatatlan maradt. Kijelentette anyjának, hogy mindent eladhat, amije van, csak édesatyja butorait hagyja meg neki.

— **Uj dalárda Aradon.** A következő sorok közlésére kérték föl bennünket: Alólírottak egyrészt a dal és zene iránt általában érdeklődőknek, másrészt azoknak, akik már eddig beleegyezésüket nyilvánították, hogy hajlandók egy új dalárdába belépni — értésére adjuk, hogy az „Uj dalárda” tegnap, esütörtökön megalkult. Az ebben buzgólkodók egyelőre nem kívánnak mint egyet, vagy bármi néven nevezendő egyesület, hanem csak férfi szóval, parolával egybekapcsolt komoly emberek társaságaként működni, minden egyes tagjában óhajtván egyelőre birni elnökét, titkárát, s egyszersmind közkonátját is. Aradon ez — föltétlenül bizonyossággal kimondható — kulturális házagpótlásra hivatott törekvés. Mivel csak férfikarról van szó, azok az urak, kikkel ez irányban az elmúlt héten belől már megállapodás történt és azok, akik érzik magukban, hogy ilyesmire passzióval és énzetlennül tudnának hetenként egy, esetleg két órát szentelni, sziveskedjenek f. hó 30-án, kedden este 8 órakor a Weitzer-utcai polgári fuiskolába elfáradni (hol az első énekpróbát tartják) avagy *Sperber Frigyes* zenekonzervatóriumi tanár urhoz fordulni felvilágosításért — lehetőleg délután 5–6 óra között. Az „Uj dalárda” karmestere *Sperber Frigyes* lesz. *Dóka Miklós* sk, *Korilly Géza* sk, *Sarlot Lajos* sk, *Schleifer Antal* sk, *Sófalvi György* sk, *Székely Károly* sk, *Szikszai Antal* sk, *Tóth Béla* sk, *Sperber Frigyes* sk, *Bodroghy Károly* sk.

— **Hajnali mise.** A katolikus egyházban az adventi-szentidőben szokásos hajnali-mise, az ugynevezett *Rorate* a minoriták templomában most vasárnap, advent első vasárnapján kezdődik s egészen karácsony első napjáig minden nap reggel 6 órakor tartatik. Vasárnap és ünnepeken a *Rorate* után közvetlenül mindig szentbeszéd is lesz. Ilyen napokon a reggeli szokásos fél 8 órai szentmise elmarad, illetve e helyett 8 órakor lesz csöndes mise.

— **Mérges cukor.** Budapestről írják: *Andor Gyula* tizenhatesztendős fiú a *József-köruton*, az egyik cukorkaüzletben cukrot vásárolt. Alig vette a szájába az egyik cukorkát, rosszul lett és eszméletlenül esett össze. A mentőket hívták hozzá, akik megállapították, hogy a fiú mérgezéstől lett rosszul. Az a cukorka, amelyet vett, mérges festékkel volt megfestve. A mentők kimosták a gyomrát s hazavitték Nap utca 90. szám alatt levő lakására. Hogy melyik üzletben vette *Andor Gyula* a mérges cukrot, még nem állapította meg a rendőrség.

— **A várban talált ereklyék átvétele.** Ma délután négy órára volt kitűzve a várszobában talált szabadságharci ereklyék átvétele a térparancsnokság várban lévő helyiségében. Az átvételre megjelent *Varjassy Lajos* polgármester, *Tóttóssy Géza dr.* kincstári ügyész, a kiknek jegyzőkönyv kíséretében szolgáltatatta ki a térparancsnokság részéről jelen volt *Német Béla* alezredes az ereklyéket, melyeket a polgármester az ereklyemuzeumnak fog átadni.

— **Negyedmillió család.** Berlinből táviratoznak: A gladenbecki császári bányafelügyelőségnek annak idején több, mint egy negyedmillió márkát loptak. Amikor a rendőrség ebben az ügyben a nyomozást megindította, kitűnt, hogy a bányafelügyelőségnek egyéb sikkasztások is történtek. Egy esseni asszonynak a vallomása alapján, hogy egy férfi, aki Gladenbeckből jött, nagyon költséges módon él, az illetőnél házkutatást tartottak, mely alkalommal a gyanúsítottnál 50 márkás bankjegyekben 2400 márkát találtak. A gyanúsított *Neuss* bányafelügyelő, aki letartóztatásakor azzal védekezett a gladenbecki lopásban való részesség ellen, hogy ő a nála talált pénzt sikkasztással és okirat-hamisítással szerezte, a gladenbecki lopásról ellenben semmitsem tud. Ebben az ügyben legközelebb különböző újabb letartóztatásokat várnak.

— Halálos dinamitrobbanás. Belgrádi tudósítónk táviratozza, hogy Csacsak mellett a vasútépítésnél fölrobbant egy dinamitpatron, amely sziklarepesztésre volt előkészítve. A robbanás nagy pusztítást okozott. *Öt munkás szörnyet halt és többen veszedelmesen megsebesültek.* A robbanás oka vigyázatlanság.

— „Hazafias” körlevél. Több miskolci polgár a következő furcsa, de eléggé ötletes körlevelet kapta: Tisztelt cim! A közelgő hazafias idény alkalmából van szerencsém szíves figyelmét felhívni pertlis ruha raktáramra. Csekély havi részlet ellenében ön teljesen hazafias külsőt nyer. Mértékvetelhez elegendő annak a megjegyzése, hogy a slusz 48 vagy 67-es-e. Egy pertlis ruha ára darabonként 30 korona. Hazaffyas tisztelettel olvashatóan aláírás uri és hazaffyszabó.

— A násztról a börtönbe. Irtak a lapok arról, hogy Bierbach Ferenc Gottfried baranya-mezei építési pallért a budapesti állomáson, amikor ifju hitvesével a násztról megérkezett, a saját apósa elfogatta és fogházba vitette. Ez azon az alapon történt, hogy Bierbachnak állítólag két felesége van. Ezt azonban csak egy levél bizonyítja eddig és csodálatosképpen, ennyi bizonyíték alapján mégis letartóztatták az ifju férjet. Az ügy részletei ezek:

Bierbach Ferenc Gottfried neustadti születésű, 34 éves építési pallér, ki épi észnek mutatja magát mindenhol. Már pedig ezzel a címmel valószínűleg csak tüntetés, mert ha építész lett volna, nem megy az uradalom téglagyárához, mint munkavezető. Mint munkavezetőnek a munkások kifizetéséhez a dárdai uradalmi pénztár többször adott nagyobb összegeket, amelyeket aztán a fufangos ember arra is felhasználta, hogy tüntetett vele, sajátjékként mutogatta mindenkinek. Megismerkedett Keskenden Schozékkel és ott is eldicsekedett. Beleszeretett Scholz Lujzába aki csakhamar viszonzta szerelmét. Amikor Bierbach már jól behálózta az egész családot, feleségül vette a leányt. Az esküvő október hó 5 én volt a dárdai anyakönyvvezető előtt és a laskafalusi rom. kath. templomban. Időközben, már a házasságkötés előtt, az uradalom téglagyárából szabálytalanságok miatt elbocsátották. Mindenki tudta, látta, hogy Bierbach szélhámos, csak Scholzék nem vették azt észre, hogy annyira be tudta őket fonni. A fiatal házaspár a házasság után néhány hélig még Keskenden maradt, azután elutaztak. Bierbach szerint nászutra mentek, de valószínű, hogy a bigámias ember neszét vette az első felesége részéről fenyegető veszedelemnek. Amíg aztán a fiatal pár kalandozott, azoközben jött egy levél Keskendre, Bierbach címére. Az első felesége küldte neki Németszázból; de miután őt nem találták, apósának, Schoznak adták át a levelet, az pedig gyanút fogva, a levelet feltört. A levélben az első feleség kéri férjét, hogy térjen hozzá vissza. A most már világosan látó apával egyet fordult a világra és szaladgált szegény fűhöz-fához, hogy ha mást nem is, megszégyenített leányát kapja vissza. Így teltek a hetek bizonytalanságban, míg végre a het elején levél jött hozzá Bierbachtól. Törökországból írta és jelezte benne, hogy csütörtökön Budapestre érkeznek. E levél nyomán aztán feljelentést tett Scholz Károly a pécsi kir. ügyészségnél, ő maga pedig személyesen felutazott Budapestre és ott a rendőrségnek a kezébe játszotta Bierbachot olyképp, hogy az érkező vonatonál Scholz várta őket. Az volt a jel, hogy akit a vonat érkezésénél ő fogad, a közelben levő detektívek nyomban fűleljék le, ami igen szépen meg is történt. Bierbach Ferencet Pécsre viszik és a pécsi kir. törvényszék fog ítélkezni fölötte.

— Erőszakos öngyilkos. Budapestról jelentik: Dezső Gyuláné, született Endrődi Jolán születésű, ma hajnalban a Ferenc József-rakpartról a Dunába akart ugrani. Megakadályozták, de kiszabadította magát és újra a víz felé szaladt. Alig tudták lefogni. Bevitték a dunai kapitányságra, ahonnan, miután megnyugodott, elbocsátották. Nem akarta megmondani, miért szánta magát halálra.

— Barakösszedülés három halottal. Dévai tudósítónk táviratozza: Szászváros környékén a múlt éjszaka nagy vihar dühöngött, amelynek három emberélet esett áldozatul. A romoszhelyi erdőben az összetakolt munkásbarakok közül a vihar egyet, a melyben nyolc munkás aludt, összedöntött. Az épület három munkást megölt s a többi öt csak súlyos sebesülés árán menekült meg. A vihar a közeli falvakban is nagy pusztítást vitt végbe s több háznak a tetejét elsodorta.

— Gyilkosság egy lakodalmon. Szatmárnémetiből jelentik: Osarnató községben egy lakodalmon a násznép berugott a pálinkától és nagy zaj csinált. A község bírása kiküldte Labati Péter rendőrt, hogy esendire intse a lármázókat és szüntesse be a táncot, nehogy nagyobb baj származzék. Labati a mulatozók közé ment és amint őket esendire intette, Pleszka Péter a mulatozók közül nekirontott és késsel szívenszurta. A tettes ezután futásnak eredt és otthon fel akarta magát akasztani, de tetteben megakadályozták és átadták a csendőröknek.

— Születések, halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban november 26-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Weisz Mór pincérnek Jozefin nevű leánya, Satorius Jakab es. és kir. őrmesternek Ferenc nevű fia, Mitru János bérkocsisnak Hajnal nevű leánya, Kalitovics Ádám géplakatossegédnek Ilona nevű leánya, Bone Károly waggonygyári alkalmazottnak Károly nevű fia, Gellért Joachim magánhivatalnoknak István nevű fia. Meghalt: Todorovics Ignác 75 éves napszámos, Halober Jakab 65 éves szabómester, Posner Róbertné 60 éves ügynök neje.

— Kossak es. és kir. udv. és kamara főnévképez. műterm. Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Perzsa szőnyegraktáramat a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 4392

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Összes vidéki levelezőinknek. Szíveskedjenek községükben található mindennemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni kiadóhivatalunkkal. Szíveskedjenek ezenkívül a községi előjáróság névsorát, az ottani pénzügyesek tisztikarát, egyesületek, kaszinók, ösvetkezetek tisztikarát velünk közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakezelo nevét, az iparvállalatok és tulajdonosaik felsorolását szintén sürgősen kérjük.

TARKASÁGOK.

(A takarékos szegény legény.) A minap egy lerongyolt ember állított be valamelyik aradi kereskedőhöz.

— Szegény tönkrement kereskedő vagyok — mondta a főnöknek — segítsen rajtam. Haza szeretnék utazni és nincs utiköltségem. Szükségem volna hat koronára.

— Hát mi az oka annak, — kérdezte a cégfőnök — hogy maga ilyen sorsra jutott?

— Én magam se tudom. Szorgalmas, takarékos, törekvő kereskedő voltam.

— Talán kártyázott?

— Dehogya. Se nem kártyáztam, se nem ittam, még csak nem is dohányoztam és még is elpusztultam vagyoniilag.

— Hány évig volt önálló?

— Husz évig.

— Hát látja barátom, akkor én nem adok magának segítséget.

— Nem értem, kérem.

— Ha maga azt a pénzt, amit esetleg dohányzásra költött volna, husz esztendő alatt félre teszi, akkor most néhány száz koronája volna és nem kellene kéregetnie.

(Sipulusz, mint szerző.) Mai lapunkban szövé tettük, hogy az aradi szinpadon az utóbbi időben új szokást honosítottak meg: kávéházi élcekkal traktálják a közönséget. Ez különben más, kisebb vidéki szinházakban is szokásos. Egyszer Makón Sipulusznak a „Napoleon öcsém” című bohózatát adták. Sipulusz régi jóbarátság fűzte a szinigazgatóhoz, Pesti Ihász Lajoshoz és szíveségből megtette neki, hogy lement a darabja előadására. Meghuzódott a kulisszák mögött, hogy aztán az első felvonás végeztével megjelenjen a lámpák előtt. Ám az első felvonásban megdöbbenve konstata, hogy a „Napoleon öcsém” viccei helyett csupa helyi tréfákat szönek a darabba s ugyszólván a bohózatot teljesen átalakítvaadták. A felvonás végén a publikum bömbölve hivta a szerzőt:

— Lássuk Sipuluszt!

— Hol van az az ember?

A szerző azonban vonakodott kimenni.

— Hát miért nem jelsz meg? — mondta az igazgató dühösen.

Sipulusz hallgatott. A direktor pedig haragosanszólt:

— Nem hittem volna, hogy így becsapsz.

Amikor már nagyon követelte a publikum a szerzőt, Sipulusz egy öltözöbe osont és ott nagy fehér papírra irt valamit, amit a kezében tartott. Azután kiment a lámpák elé és a papirlapot a mellére illesztette. A cédulán nagy betűkkel ez állott:

A darab vicceiért nem vállal felelőséget a szerző.

(A kabát értéke.) Mosolyt fakasztó jelenet volt ma az aradi rendőrségen. Egy aradi szabómester följelentést tett, hogy az egyik alkalmazottja ellopott tőle egy téli kabátot. Miután a lopás-körülményeit elmondta, a rendőrtisztviselő megkérdezte tőle:

— És mennyi értéke volt annak a kabátnak? Jegyzőkönyvbe kell venni az árát is.

— Hogy mennyi értéke volt? — mondta a szabó. — Hát kérem az attól függ, hogy az a tolvaj készpénzre, vagy részletre vette volna-e meg a kabátot.

Harisnya-gyár eladó.

25 munkásra berendezve, flor finom áruk készítésére, megvevő kívánatára eladó, ki már több nagy vállalatot berendezett, az üzemben maradna és vezetné, esetleg vevőt alapos vezetésre betanítaná. Bővebbet: Székely Mórné, harisnyagyár Békéscsaba. 2664

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 26.

Az időjárás téli jellegét megtartotta, amennyiben a lehullott hó nem olvadt el, a hideg pedig állandósult.

A mostani idő a vetésekre kedvező.

A gabonaüzlet irányzata lanya.

A mai piacon eladásra került:

500 mm. buza	14.—14.20
800 mm. tengeri	5.50—5.60
Rozs	9.10
Zab	7.10
Arpa	6.80

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 26

Kínálat mérsékelt, vételkezdő gyenge. 5 ezer mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6.73—6.74	6.72—6.73
Buza 1910. áprilisra	13.97—13.98	11.98—11.99
Zab 1910. áprilisra	7.55—7.56	7.56—7.57
Rozs 1910. áprilisra	10.11—10.12	10.12—10.13
Buza 1910. októberre	11.73—11.74	11.75—11.76

Zárul 6 órakor.

Osztrák hitelrészvény 669.—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként koronában értékben.)

1909. november 26.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13.35—13.40
76 " " " " " " " "	13.45—13.50
77 " " " " " " " "	13.55—13.65
78 " " " " " " " "	13.65—14.75

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj... ..	13.30—13.35
Rozs uj... ..	9.00—9.10
Arpa uj	6.40—6.50
Zab uj... ..	6.80—6.85
Tengeri régi	5.40—5.50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 26. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 146—148 fillérig; fiatal közép páronként 251—329 kilogrammig terjedő súlyban 146—148 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 146—150 fillérig.

Sertéselészám: november hó 23. napján volt készlet 23447 darab, november 24. napján felhajtott 29 darab, nov. 24. napján elszállított 339 darab, november 25. napjára maradt készletben: 23.187 darab.
A hizott sertés üzlet irányzata szilárd.

IDEGENEK ARADON.

— November 26. —

Fehér Kereszt szálloda. Raab Rezső utazó Budapest. — Lusztig Sámuel utazó Budapest. — Lázár József utazó Budapest. — Kerényi Soma utazó Budapest. — Wolfram Béla utazó Bécs. — Schaar József utazó Budapest. — Véber János kereskedő Világos. — Markus Zs. utazó Budapest. — Piskári Lipót utazó Budapest. — Hamza Agoston püspökhelyettes Bodrog. — Békássy Jenő hírlapíró Budapest. — Sziklay Jenő gyárigazgató Szeged. — Halle Ármin utazó Budapest. — Dán Elemér körjegyző Belistye. — Herzfeld Károly utazó Budapest. — Zerkovitz Lajos kereskedő Bécs. — Schön Henrik utazó Budapest. — Löwy Hugó utazó Budapest. — Pártos Jenő utazó Budapest. — Hut Jakab utazó Budapest. — Löw Mihály dr. orvos és neje Borossébes. — Schvenda Ferenc utazó Budapest. — Klein Miksa utazó Bécs.

Központi szálloda. Preger Bertalan utazó Budapest. — Halmai Lajos utazó Budapest. — Benedek Jenő mérnök Nagylak. — Herskovits

Lajos utazó Lugos. — Deutsch József képviselő Budapest. — Molnár Gyula ügyvéd Temesvár. — Birger Henrik utazó Szeged. — Tarjáné Ibolyka színésznő Győrök. — Szigethy Jenőné igazgatóné és leánya Győrök. — Szalay Lajos gazdasz Kis-kőrös. — Nagy Zoltán dr. ügyvéd Budapest. — Halasi István utazó Budapest. — Mandl Zsigmond utazó Brassó. — Szedman Sándor utazó Budapest. — Hervai Albertné és leánya Kisjenő. — Herzel Bernát igazgató Budapest. — Berger H. utazó Budapest. — Weinberger Kálmán hivatalnok Kisjenő. — Szende Jenő utazó Budapest.

Vass szálloda. Klein Béla utazó Budapest. — Roser Mihály téglagyáros Perjámos. — Tábori Sándor gazdasz Csóka. — Szakolay István kereskedő Békéscsaba. — Petrov Sándor utazó Kunszentmárton. — Fodor Vazul dr. ügyvéd Abrudbánya. — Vajda Soma utazó Bécs. — Dobránszky Dezső gazdasz Sándorháza.

Pannonia szálloda. Bajza Zs. utazó Budapest. — Deutsch Zsigmond utazó Bécs. — Blum Miksa gazdasz Szapáryliget. — Incze József pénzügyőr és neje Korpona. — Kolesanky Antal díjnok Szolnok. — Rudolfker Miksa utazó Bécs. — Török Béla utazó Budapest. — Henczl Péter utazó Budapest. — Reininger Ferenc utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1909. évi november hó 27-én:

B) bérlet. B) bérlet.

T a i f u n.

Dráma 4 felvonásban. Irtá: Lengyel Menyhért dr.

SZEMÉLYEK:

Dr. Tokeramó	Beregí S.	Ilona	Novák Irén.
Jo hikavra	Polgár S.	Teri	Zalay Margit.
Kobayasi	Várnay Jenő.	Elnök	Delly Lajos.
Omayi	Boda Fe. ene	Védő	Szendrey M.
Bruck	Kulcsár L.	Ügyész	Gerő János.
Lindner	Ditrői Mór.	Esküdt	Leóvey Leó.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Sáró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. november 27-én, szombat:

1. Jöttel meghozza gyümölcsét. Dráma. — 2. Tollgyártás. Tanulságos. — 3. Marseille. Látványosság. — 4. Pórujáró völgy. Humoros. — 5. Boszu órája. Dráma. — 6. A gyógyszerész tévedése. Humoros. — 8. A furcsaképű ember. Humoros.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTÉR.

Tüzifa eladás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint mindennemű és osztályu, saját erdőmben termelt

TÜZIFÁT

ajánlok azonnali szállításra guravoji és almásalcsilli faraktárból, I. rendű bükkhasáb vagononként pr. 10000 kgr. ab vagon Arad állomás K. 136/75.

Ezenkívül ajánlom legjobb minőségű, száraz, ölbe rakott tűzifát, hasábfát 24 koronától feljebb, továbbá bognár- és kádárfát, Arad, Nagyvárdi-ut 2/a, a viadukttal szemben levő faraktárban és jó minőségű 4109

téglámat is.

Árak megtudhatók és megrendelés feladható

NACHT VIKTOR tulajdonosnál

Arad, Petőfi-utca 8. sz. Telefon 324. sz.

Nacht Viktor,

fakereskedő és téglagyáros.

Krausz Paulin

**könyv- és papirkereskedése
Atzei Péter-utca
színház-épület.**

Van szerencsém a t olvasó közönség b. figyelmét 3231

**100.000 kötetes
kölcsonkőnyvtáramra**

felhívni,

melyben minden jelentékeny magyar és német könyv megvan, ugy francia és a - gol művekből is nagy számmal.

Az újdonságok több példányban érkeztek be, valamint a régiakat is följutottam, miáltal utóbbiakból is tiszta példányokkal rendelkezem. Az előfizetés — tetszés szerinti kicseréléssel — havonta 1 kor. 20 fillér, vagy hetenként és kötet nként 8 fillér. Vidékre 2 kor. 40 fillértől kezdve havi bérletben.

Egyben ajánlok a legversenyképesebb árakban

Karácsonyi ajándéokra

alkalmas

**diszműveket,
ifjusági iratokat
és
meséskönyveket,**

festményeket és műlapokat, festésre és égetésre alkalmas disz-tárgyakat és levél-papirokat, képeslap albumokat és emlékkönyveket.

Teljes irodai felszerelések; üzletikönyvek, imakönyvek stb. stb.

Mindezen árucikkek mélyen leszállított árban!

Divatlapokat és folyóiratokat megjelenéskor házhoz szállítottak.

Tolnai Világlapja számonként is összes kedvezményekkel.

Kiváló tisztelettel

Krausz Paulin.

Zenei ujdonságok.

Fráter Lóránt nótáskönyve,

mely 18 kiváló Fráter-dalt tartalmaz, ismét kapható **2 koronáért**. Vidékre **2 K. 20 fillér** bérmentes küldéssel.

„Sang u. Klang“

(Dal és zene a 19—20-ik században.)
V-ik legújabb sorozat. Tartalmaz 93 elsőrendű szerzeményt 150 korona bolti árban. **Kapható 15 koronáért.**

Továbbá a leghíresebb opera potpourrik II oldal tartalommal, u. m. Troubadour, Traviata, Rigoletto, A zsidónő, Szent Iván-éji álom, stb. stb. **24 fillérjével** kaphatók, míg a készlet tart.

Zenekölcsöntárból e napokban 2000 darab fölösleges hangjegyet, operetteket, népd. lokat, operákat, táncdarabokat, szalondarabokat stb. fél és harmadárban árusítok.

Veszek átjatszott hangjegyeket, zongera- és hegedü-iskolákat és gyakorlatokat, valamint egész könyvtárakat is legméltányosabb árban.

2544

Kerpel Izsó

könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zenemű kölcsönző-intézete

Arad, Andrassy-tér 20.

Olesóbb lett a SZÉN!!

A ki téli szén és koks szűk-ségletét már most szerzi be, vagy jegyezteti elő, 25 %-ot megtakarít!

Légszeszgyári koks 4.60 K.
100 kg.-ként.

Poresz salon kőszén 4.60 K.
100 kg.-ként.

Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.
100 kg.-ként.

Rostált portmentes faszén 6.— K.
100 kg.-ként.

Kovács szén — — 4.60 K.
100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 2741

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Értesítés!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy jóhírnévnek örövendő 4241

szücs üzletem

Szabadság tér 17. sz.
alól, Hal-tér 13. sz. alá

helyeztem át.

Rendeléseket, javításokat, a legújabb divatnak megfelelően jutányos áron készítek, úgy nyári megóvást elvállalok. A n. é. közönség szives pártfogását kérem teljes tisztelettel

Beregszászy Lajos,
szücsmester, Hal-tér 13.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalkozás

Arad, Salacz-u. 2.

Reiniger A. S.

fatereskedése

Arad, Mares-utca,

az igazságügyi palotával szemben.

Telefon szám 109.

Ajánlja I-rendű száraz, jól öleztet hasáb és dorong 4415

tűzifáját

a legjutányosabb áron.

Minden fél öl fához egy köteg fanyő alágyujtót díjtalanul szolgállok ki.

Telefon szám 109.

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszenet,
 Kétszer mosott **ostrai kovácskőszén,**
Rostált darabos bükkfaszenet.

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

3263

Telefon 162. sz.

Szavatolunk, hogy a szén első minőségű és más olcsóbb fajú szénnel keverve nincs

Reusz Mór és Fia
 porosz kőszén, kokszt és faszén telepe
Arad, Boros Béni-tér 12. sz.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Gazdag urinő

(kor mellékes) állandó barátságát keresi 28 éves intelligens tisztviselő. Levelet az ismerkedés helyének s módjának megjelölésével „Ahogy parancsolja” jellegre a Közlönyben jelezve a kiadóba kérek. 4421

Luxenburg gróf,

Lehár Ferenc nagysikerű operettje 2 füzet á 3 K.-ért kapható Ingusz I. és Fia zeneműkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 173

Veszek tudományos könyveket,

szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintugy hangjegyeket is a legmagasabb árakon. Az összes zsebalaku albumok, melyek 25—30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronájával kaphatók Kerpel Izso könyvkereskedésében, Arad. 3911

Villanyvilágítás,

elektromotor, szellőztető, telefon, villámhárító, villamoscsengő és jelző berendezések.

Gáz- és villanycsillárak,

lámpák és izzótestek a legolcsóbb árak és legjobb kivitelben.

DIAMANT FERENC

Arad, Atzél Péter-utca 2.
 (a színház főbejáratával szemben, Bohus udvar.)

Telefon 595. 2717

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban
 arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész 2751
 Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brilliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek
 TELEFON 438. TELEFON 438

Üzletszerzők

magas jutalék mellett

felvétetnek

Életbiztosító intézetnél. Írásbeli ajánlatok Arad, Postafiók 26. szám küldendők. 4417

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és varrógép szakszerű javítóműhely

Arad, Weitzer J-utca 2.

(Minorita-palota.) 3011

Tényleg olcsóbb a

SZÉN!

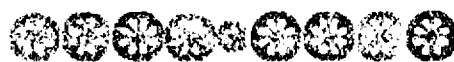
amennyiben 5 métermázsna vételnél plombázott zsákokban hazaszalítva kap kitűnően égető, nagy hőfoku kőszén métermázsanként

2 kor. 80 fillérért

Engel Gyulánál

Miksa-utca 4026

Telefon szám 521.

Üzlet áthelyezés!!

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni úgy a helybeli, mint a vidéki közönséget, hogy 4186

fűszer és csemege üzletünket

a Rákóczy- és Hunyady-utca sarkán lévő „Fekete Kutyá”-hoz címzett helyiségbe, melyet Karácsonyi Antaltól átvettünk

helyeztük át.

A m. t. közönség további becses pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Färber Lajos és Testvére.

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítjük a n. é. vevőkörünket, ugyszintén a nagybecsű nagyközönséget is, hogy ismét sikerült vászon gyárosunktól egy hatalmas nagy tétel

Czérna vásznat rendkívül olcsó árban megszerezni.

Kérjük ezen kedvező alkalmat mielőbb kihasználni, ily kiváló jó minőségű prima **czérna vászon** olcsó árhoz többé egyhamar elő nem fordul.

23 méter prima creász vászon, 1 vég 17—18 forint.

23 méter egész finom irlandi vászon, 1 vég 20—22 forint.

Paplan lepedő vászon, 1 vég 25—27—28 forint, dupla széles.

Legnehezebb rumburgi alsó lepedő, 1 vég 17—18 forint, dupla széles.

November hó 16-ától kezdve egy nagy Parthie asztalnemű kerül eladásra.

Rosenblüh H. és Társa

271

Szabadság-tér 19.